

Kutatási beszámoló
gyakorló óvoda-iskolapszichológusok komplex
felméréséről
különös tekintettel
a mindennapi feladatok jellemzőire, kontextusra és
kihívásokra, a feladatvégzést támogató erőforrásokra
és a hiányterületekre

készítette: Borbáth Katalin PhD, Szögedi Dalma és Fodor Róbert

2024

A kutatócsoport tagjai: Borbáth Katalin, Flach Richárd, Fodor Róbert,
Sarkadi-Nagy Szilvia, Szögedi Dalma, Tóth Veronika

A kutatás 2023-2024 során az Unicef Magyarország támogatásával az Országos Óvoda-
Iskolapszichológiai Módszertani Bázis együttműködésével valósult meg.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1.1. Az iskolapszichológiai kutatócsoport tagjai	4
2. CÉLKITŰZÉS	4
2.1. Kutatás-fejlesztési design	4
2.2. Kutatás-fejlesztési terv és támogatási javaslat	5
2.3. A Kutatás lépései, kutatás - fejlesztés, disszemináció	5
3. KUTATÁSELMÉLET	6
4. KUTATÁS	7
4.1. Előzmények	7
4.2. A minta leírása	7
4.2.1. A válaszadó iskolapszichológusok jellemzői	7
4.2.2. Régiók, ellátott intézmények száma	8
4.2.3. Az ellátást érintő intézménytípusok szerint	8
4.2.4. Intézménytípusok fenntartója szerint	9
4.3. Az ellátások alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái	10
4.3.1. Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái intézmény szerint	11
4.3.2. Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái: munkatapasztalat szerint és rendszerességük főváros és vidék bontásában	14
4.4. Együttműködések gyakorisága az ÓIP munkában a gyermekekkel, pedagógusokkal, szüleikkel és egyéb jelzőrendszeri vagy oktatási-nevelési munkát segítőkkal	18
4.4.1. Együttműködések gyakorisága az ÓIP munkában a gyermekekkel, pedagógusokkal, szüleikkel és egyéb jelzőrendszeri vagy oktatási-nevelési munkát segítőkkal	19
4.5. Rendszeres tevékenységek előfordulása az ÓIP praxisban rendszeresség szerint	19
4.5.1. ÓIP tevékenységek rendszeressége: pályán töltött évek szerint	20
4.5.2. ÓIP tevékenységek rendszeressége: intervenció vagy prevenció inkább?	21
4.5.2.1. Prevenciós ellátás szintjei	21
4.5.2.2. Intervenciós ellátás	22
4.6. Motiváció: pályaválasztás okai, pályamódosítás terve 2 éven belül és pályamódosítási hajlandóság	25
4.7. Szakmai központhoz tartozás igénye	25
4.8. Egyetemi tárgyakat preferenciái hasznosság és pályán eltöltött évek szerint	25
4.9. Problémák, melyek nehezítik az ÓIP munkát	27
4.9.1. Külső problémák, melyek nehezítik az ÓIP munkát számszerűsítve, külön bontásban	28
4.10. Továbbképződés - preferenciák	29
4.11. Leghasznosabbnak ítélt módszerspecifikus végzettségek típus intézmény helye és tapasztalati idő szerinti összesítése	30

4.12. Milyen ismeretre, tudásra lenne még szükség az eredményes munkához?	32
4.13. OÓIPMB Továbbképzési preferenciák	34
4.13.1. Online működési preferenciák	34
4.14. Mi segítené leginkább a munkát?	35
4.15. Preferált képzőhelyek	35
5. MERRE TOVÁBB? JAVASLATCSOMAG CIVIL SZERVEZETEKNEK, FENNTARTÓKNAK ÉA SZAKEMBEREKNEK	37
6. MIT JAVASOLNAK A KOLLÉGÁK AZ ÓIP TERÜLET KÜLÖNBÖZŐ AKTORAINAK? A KUTATÁSI BESZÁMOLÓ ELŐADÁSÁT KÖVETŐ ÓIP KOLLÉGÁK MENTIMETER FELMÉRÉSÉNEK EREDMÉNYEI	41
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM JEGYZÉKE	44

1. BEVEZETÉS

A magyarországi iskolapszichológia múltja hosszú évtizedekre tekint vissza, behatóan dokumentált, ennek ellenére viszonylag keveset tudunk a jelenéről, ami hosszabb távon gátja lehet a szakma jövőbeli kihívásaihoz való idomulásban. Kérdőíves, keresztmetszeti feltáró kutatásunkban egy empirikus alapokon álló körkép megrajzolása volt a fókuszban, az oktatási-nevelési intézményekben dolgozó pszichológusok mintáján.

1.1. Az iskolapszichológiai kutatócsoport tagjai

Borbáth Katalin, Flach Richárd, Fodor Róbert, Sarkadi-Nagy Szilvia, Szögedi Dalma, Tóth Vera.

2. CÉLKITŰZÉS

Az alábbi célokat tűztük ki az országos óvoda-iskolapszichológiai (továbbiakban ÓIP) felmérés kapcsán: egyrészt célunk volt, hogy aktuális és releváns információkat kapva megfelelően támogassuk az Országos Óvoda-Iskolapszichológiai Módszertani Bázis munkáját abban, hogy hatékonyabban tudja ellátni az ÓIP területeken dolgozó szakemberek érdekképviselését, hogy a terepen dolgozó kollégák igényeinek megfelelően tervezhessünk képzéseket, előadásokat, illetve fejlesszük tovább a központ működését, az ÓIP terület továbbfejlődése érdekében megalapozott szakmai párbeszédbe kezdhessünk a területen dolgozó gyakorlati szakemberekkel. Másrészt célja volt a felmérésünknek, hogy a kutatás publikálásával az egyetemi oktatásban megjelenő iskolapszichológiai ismeretek aktualitását, témaérzékenységének emelkedését segítsük, erre alapozva lehessen további tananyagokat, célzott kutatásokat tervezni és a fejlődés érdekében megalapozott szakmai párbeszéd induljon a szakterület elméleti szakembereivel karöltve. Harmadrészt az is célunk volt, hogy a kapott eredmények alapján ajánlásokat tegyünk célzott preventív és interaktív eljárásokra, módszerekre, és a vonatkozó protokollt további elemekkel bővíthessük, kiegészítve azt.

2.1. Kutatás-fejlesztési design

Mindezek miatt Borbáth Katalin PhD kutató, az Országos Óvoda-iskolapszichológiai Módszertani Bázissal együttműködésben országos, tudományos igényű felmérést indított a jelenlegi magyarországi óvoda-iskolapszichológiai hálózat működésének mennyiségi és minőségi felmérésére érdekében.

A megvalósult kutatás eredményei, az elkészült tanulmány(ok) és javaslatcsomagok az ELTE égisze alatt működő Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis /OIMB/ számára készülnek, hiszen ez a szakcsoport az, aki későbbiekben is hasznosítja majd az eredményeket, és biztosítja azok disszeminációját, mind a szakmai-, a tudományos, mind a döntéshozói grémiumok felé. A döntéshozói szakmai egyeztetéseket az UNICEF Magyarországgal együttműködve tervezi az OIMB.

Az elsődleges kutatás során a tervezett koncepció szerint számszerű, létszámbeli, és ellátási adatokat is gyűjtöttünk, ugyanakkor az ellátás, mint pszichológiai alapellátás minőségére is vonatkozó adatokat is számba vettünk és feldolgoztunk a kutatás keretein belül. Így up-to-date adatokat nyerhettünk az ÓIP szakterület jelen állapotáról, valamint a szükséges fejlesztések, illetve networking irányokról is. A kutatás lezárásával, annak az eredményeit és konklúzióit felhasználva összefoglaló tanulmány készült, erre a tanulmányra alapozva javaslatcsomagok készültek mind a döntéshozók, mind a pedagógiai és iskolapszichológiai szakemberek számára. E tanulmány megfelelő kiinduló alapját képezi a javaslat

csomagoknak is, hiszen hiteles információkra alapozva tudnak javaslatokkal előállni a döntéshozók, a terepen dolgozó óvoda-iskolapszichológus szakemberek és a pedagógusok felé is.

2.2. Kutatás-fejlesztési terv és támogatási javaslat

Az együttműködés az UNICEF Magyarországgal valósult meg: A UNICEF Magyarország, Borbáth Katalin és az OIMB egyaránt elkötelezték a magyar gyermekek életminőségét meghatározó mentális jóllét fejlesztése érdekében. E cél felé vezető út egyik fontos lépése a lelki egészség oktatási intézményekben dolgozó letéteményesei – az intézménypsichológusok – jelen magyarországi helyzetének és szakmai lehetőségeinek az átfogó, szakszerű feltérképezése, amire aztán a további szakmai tervezés építhető. Az óvoda-iskolapszichológusok szerepe és jelentősége azért is értékelődött fel az utóbbi évtizedben, mert a civil szervezetek programjai fokozatosan kiszorultak az oktatási intézményekből.

A törvény szellemében az intézménypsichológusok és az ő továbbképzésükön keresztül a minőségi képzést/programot nyújtó szervezetek tudnak közvetett hatást gyakorolni az oktatás szereplőinek lelki egészségére. A kölcsönösen gyümölcsöző és sikeres együttműködés reményében közöljük a kutatási stábbal számoló kutatás-fejlesztés- és költség tervet a támogatási összeg megítéléséhez, amellyel meggyőződésünk szerint az UNICEF Magyarország óriási lendületet ad a magyar gyermekpszichológiai szakellátás eléréséhez és javításához vezető úton.

A kutatás – meggyőződésünk szerint - lehetőséget ad a UNICEF Magyarország és partnerei, a magyar mentális egészség támogatására elkötelezett döntéshozók számára, hogy azt a verziót választhassák ki támogatásra, amely közelebb áll a szervezet mentális egészséggel foglalkozó projekt elképzeléseikhez, továbbá az igényekhez és a lehetőségekhez.

2.3. A Kutatás lépései, kutatás - fejlesztés, disszemináció

A kutatás - fejlesztés, disszemináció ütemei:

1. Kérdőíves vizsgálat megvalósítása 2023 március -2024 január
2. Átfogó kutatási koncepció terv elkészítése 2023 január-2023 június
3. Kérdőívek megtervezése, tesztelése; 2023 január-2023 május
4. Kutatásetikai bizottság engedélyezési anyagának elkészítése, az engedély beszerzése;2023 tavasz
5. Kutatási kérdőív propagálása, kitöltők elérése, több körben (vegyes platformok
6. Beérkezett adatok kódolása; 2024 január- 2024 március
7. Szakirodalmi előzmények kutatása, feldolgozása 2024 február-2024 április
8. Metaadatok kialakítása; 2024 március- 2024 május
9. Metaadatok biztonságos tárolásával kapcsolatos digitális feladatok megvalósítása; folyamatos
10. Statisztikai elemzés elkészítése; 2024 január-2024 augusztus
11. A kutatási adatok statisztikai és tartalom elemzése
12. Elméleti koncepciók keretek kidolgozása 2024 április-2024 július
13. Következtetéseken alapuló, átfogó elemző tanulmány elkészítése 2024 február- 2024 november
14. A kutatási eredmények “félidős” ismertetése az Unicef szakemberei számára 2024 áprilisában
15. A kutatási eredmények alapján nyilvános kutatási beszámoló előadás tartása *Miből épül fel az iskolapszichológusok szaktudása?* címmel az iskolapszichológus közösségnek az OÓIPMB égisze alatt 2024 szeptember 27
16. Az elkészült tanulmány lektorálásra benyújtása 2024 július- augusztus
17. Várható megjelenés 2024 november/ 2025 január/

18. A kutatási eredmények alapján javaslatcsomag elkészítése, igény esetén prezentálása az Unicef Magyarország képviselői számára 2024 november-december
19. Az eredmények és a javaslatcsomag írásbeli kutatási beszámoló formájában történő összegzése és 2024 november

3. A KUTATÁS ELMÉLETI HÁTTERE, SZAKIRODALMI ELŐZMÉNYEK

Az elméleti háttér áttekintésekor több kutatásra és felmérés adataira, eredményeire támaszkodtunk. Mező Ferenc és munkatársai (2006) felmérése jelentős ÓIP igényt jelzett, miközben csekély valós foglalkoztatási lehetőség mellett. Csibi és Csibi (2013), az iskolapszichológusok munkakörülményeit, hivatásképe és pályamotivációját kutatta, és széles kompetencia határokon belül értelmezett szakmai identitás-struktúrákra mutatott rá. Lannert (2021) tanulmánya az intézményvezetők tapasztalatait elemezte a minőségi oktatás legalapvetőbb feltételeiről és vizsgálat rávilágított az iskolapszichológusok hiányára az oktatási munkát támogató szakemberek tekintetében. N.Kollár és Szabó (2017) kutatásukban kimutatták, hogy a pedagógusok elvárásai az iskolapszichológusok felé főként a problémák közvetlen kezelésében mutatkoznak, valamint igény jelentkezik az együttműködésre a pedagógusok és a szülőkkel való együttműködésre és a preventív feladatok előtt prioritizálva azokat. Horgász (2010) pszichoterápiás intervenció iskolai keretek között történő alkalmazását firtatta. Több szakember próbálta nyugvóponttra helyezni az iskolapszichológiai-, és a klinikai szakpszichológiai munka kapcsolatát, például Vagdalt (2019), illetve Szél (2019), akik az iskolapszichológia pszichoterápiás implikációit elemezik, annak hazai elméleti és gyakorlati aspektusai között fellelhető ellentmondások felvillantásával. Ezzel kapcsolatban nem sokkal később N. Kollár és Szabó (2021) is kifejtik, hogy direkt intervenció esetében „ellátási kényszer” állhat elő, amikor is az iskolapszichológus által végzett beavatkozás bár a pszichoterápiát nem helyettesíti, de akár pszichoterápiás hatású is lehet.

Az említett kutatásokkal összhangban az gondoltuk, hogy az iskolapszichológusok számára kidolgozott Szakmai protokoll (Szabó et al., 2015), amely az iskolapszichológusok tevékenységeit, tárgyi eszközeit, munkaformáit, egyéb eszközöket gyűjt össze és ajánlj, kiegészítésre, pontosításra érett meg a nemzetközi iskolapszichológia fejlődését inkább követő trendek, új szempontok beemelésével (Borbáth és munkatársai, 2024). Grapin és Kranzler (2023), valamint Parker és munkatársai (2024) olyan témákat forszíroznak szakmai körökben, mint a társadalmi igazságosság, traumainformált intézményrendszer, vagy online ellátási formák.

Pszichoterápia folyóirat a tavalyi évben többször is kiemelten foglalkozott a serdülők mentális egészségének-, és lelki jóllétének kérdésével, valamint az iskolapszichológiai, a szakszolgálati, és a pszichoterápiás ellátási kapacitás jelen helyzetével (Kepics–Vattay, 2023), továbbá szerveztek egy kerekasztal beszélgetést az iskolapszichológiai munka aktualitásairól (Borbáth, et al., 2023) és ez év elején egy cikk is megjelent a hazai iskolapszichológia kortárs perspektíváiról, miszerint lehet-e ma az iskolapszichológiát jól csinálni. A szerzők ebben a cikkben a terepmunkából származó tapasztalataikra és problémaérzékenyséjükre építenek és paradigmaváltást javasolnak, és szerep-definíciók mentén boncolgatják az önálló szakmai szempontokat képviselő iskolapszichológusi identitást (Borbáth, et al., 2024).

4. KUTATÁS

4.1. Előzmények

Az Iskolapszichológia területén végzett országos felmérés céljából a kérdőív megalkotása 2023 márciusában indult, az Országos Óvoda Iskolapszichológus Módszertani Bázis támogatásával. Kutatócsoportunk 2023 májusában kezdte meg az adatgyűjtést, 2024 januárjában zártuk le ez adatgyűjtő szakaszt. 305 kitöltés érkezett (307 megkezdett kérdőív).

Az adatgyűjtésben kvalitatív és kvantitatív jellegű kérdéseket egyaránt alkalmaztunk a saját fejlesztésű kérdőívünkben egy Google űrlap segítségével. Kérdéseink célja volt, hogy pontosabb képet kaphassunk a kortárs hazai iskolapszichológia aktualitásairól.

A kutatás fókuszába a munka-motivációt (pályaválasztás), munkavégzési tapasztalatokat és egyéni kompetenciákat, a munkaprofílt (direkt és indirekt, online, offline munkamódok), az erőforrásokat (pl. vezetői támogatottság, anyagi, infrastrukturális és tárgyi feltételek), a lehetőségeket (továbbképzés, önképzés, szupervízió) és kihívásokat (krízisek, megterhelő események, munkafeltételek) helyeztük. Voltak feleletválasztós kérdések a terepmunka körülményeiről (ellátott intézmények számát, képzési igényeket), nyitott kérdések (a munkavégzés nehézségeire, módszerspecifikus végzettségek, egyetemi tárgyak hasznosságának tekintetében). A tartalomelemzésre alkalmas, kifejtést kérő kérdések pedig főként az együttműködések gyakoriságára, pályaválasztási-, pályaelhagyási szándékra, online működési preferenciákra vonatkoztak.

4.2. A minta leírása

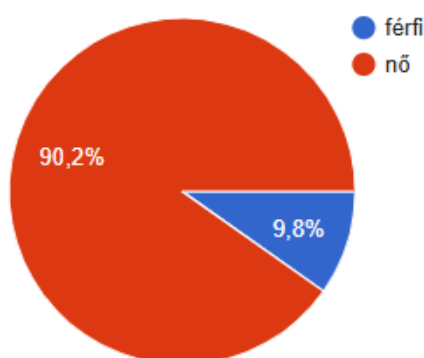
4.2.1. A válaszadó iskolapszichológusok jellemzői

A kérdőív kitöltését 307 fő kezdte meg, ebből végül N = 305 fő egyezett bele a kutatásban való részvételbe, ebből 276 fő (90,5%) nő, 29 fő (9,5%) férfi válaszadó volt. A válaszadók jelentős része kevesebb, mint 5 éve van a pályán (n = 180, 59,0%), illetve kevesebb, mint 3 módszerspecifikus végzettséggel rendelkezik (n = 172, 56,4%).

1. ábra A kitöltők nemi eloszlására, pályán töltött éveire vonatkozó adatai

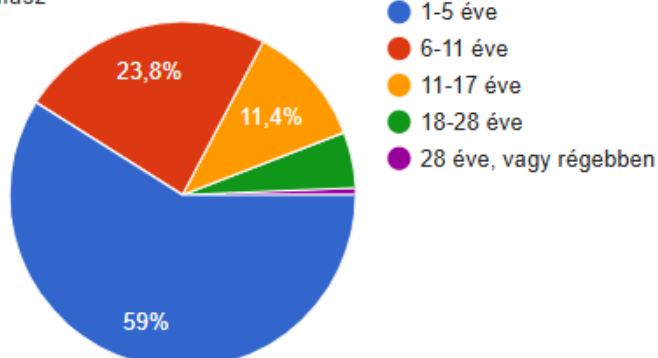
Nemed?

307 válasz

Hány évet dolgoztál eddig összesen az OIP területen?

307 válasz

4.2.2. Régiók, ellátott intézmények száma

A válaszadók közel fele ($n = 148$ fő, 48,5%) lát el egy intézményt, 106 fő (34,8%) két-három, míg 51 fő (16,7%) több mint három intézményben dolgozik. Az elemzésből kiderül, hogy a több intézményt ellátó válaszadók egy része több település típushoz tartozó intézményben is dolgozik. A fővárosi intézményben dolgozók felülreprezentáltak 131 fővel (43,0%).

Területi ellátás szerint Budapest és Pest vármegyét ellátók ($n = 182$, 59,7%) felülreprezentáltak. Hajdú-Bihar vármegyei intézményeket ellátók 16 fővel (5,2%) vettek részt a kutatásban, minden további vármegyét ellátók esetén a részvételi arány $<5\%$ (min.: 0,7% Zala, max.: 12 Somogy vármegye 3,9%).

A válaszadók 51,5%-a legalább 2-3 intézményt lát el egyszerre.

1. táblázat A válaszadók által betöltött feladatellátási helyek településtípus és szám szerint

Ellátott intézmények településtípus szerint			Ellátott intézmények száma		
	N	%		N	%
Főváros	131	39,1	1 intézmény	148	48,5
Megyeszékhely	85	25,4	2-3 intézmény	106	34,8
Járási központ	30	9,0	>3 intézmény	51	16,7
Kisváros	64	19,1	Összesen	305	100,0
Község	25	7,5			
Összesen	335	100,0			

4.2.3. Az ellátást érintő intézménytípusok szerint

A KSH (2023) adatai alapján 983 teljes állású intézmény-pszichológus volt állományban. Ha az egy intézményt ellátó (vélelmezetten teljes állású) válaszadókat tekintjük ($n = 148$), a mintában az általános iskolában dolgozók felül-, míg az óvodában dolgozók alulreprezentáltak.

Válaszadóink 51,5%-a több intézményben dolgozik egyszerre. A teljes mintát tekintve a általános iskolát ellátó iskolapszichológusok felülreprezentáltak.

2. táblázat Ellátást érintő intézménytípusok szerinti megoszlás

Ellátott intézmények szint szerint

	Minta (teljes)	
	N	%
Óvoda	66	17,5
Általános iskola	150	39,7
Középiskola	108	28,6
Komplex intézmények	21	5,6
Egyéb intézmények	33	8,7
Összesen	378	100,0

Ellátott intézmények szint szerint

	Minta (egy KSH állású int.p.)		teljes	
	N	%	N	%
Óvoda	11	7,4	183	18,6
Általános iskola	66	44,6	521	53,0
Középiskola	61	41,2	279	28,4
Egyéb intézmény	10	6,8	n.a.	n.a.
Összesen	148	100,0	983	100,0

KSH adatszolgáltatás ideje 2023. 12. 15

4.2.4. Intézménytípusok fenntartója szerint

Állami vagy önkormányzati fenntartású oktatási intézményt 280 (74,1%) fő lát el. Egyházi és alapítványi fenntartású intézményekben 65-en dolgoznak (17,2%). Az egyéb intézménytípusok a válaszok 8,7%-át teszik ki.

3. táblázat Intézménytípusok fenntartója szerinti megoszlás

Ellátott intézmények a fenntartója szerint

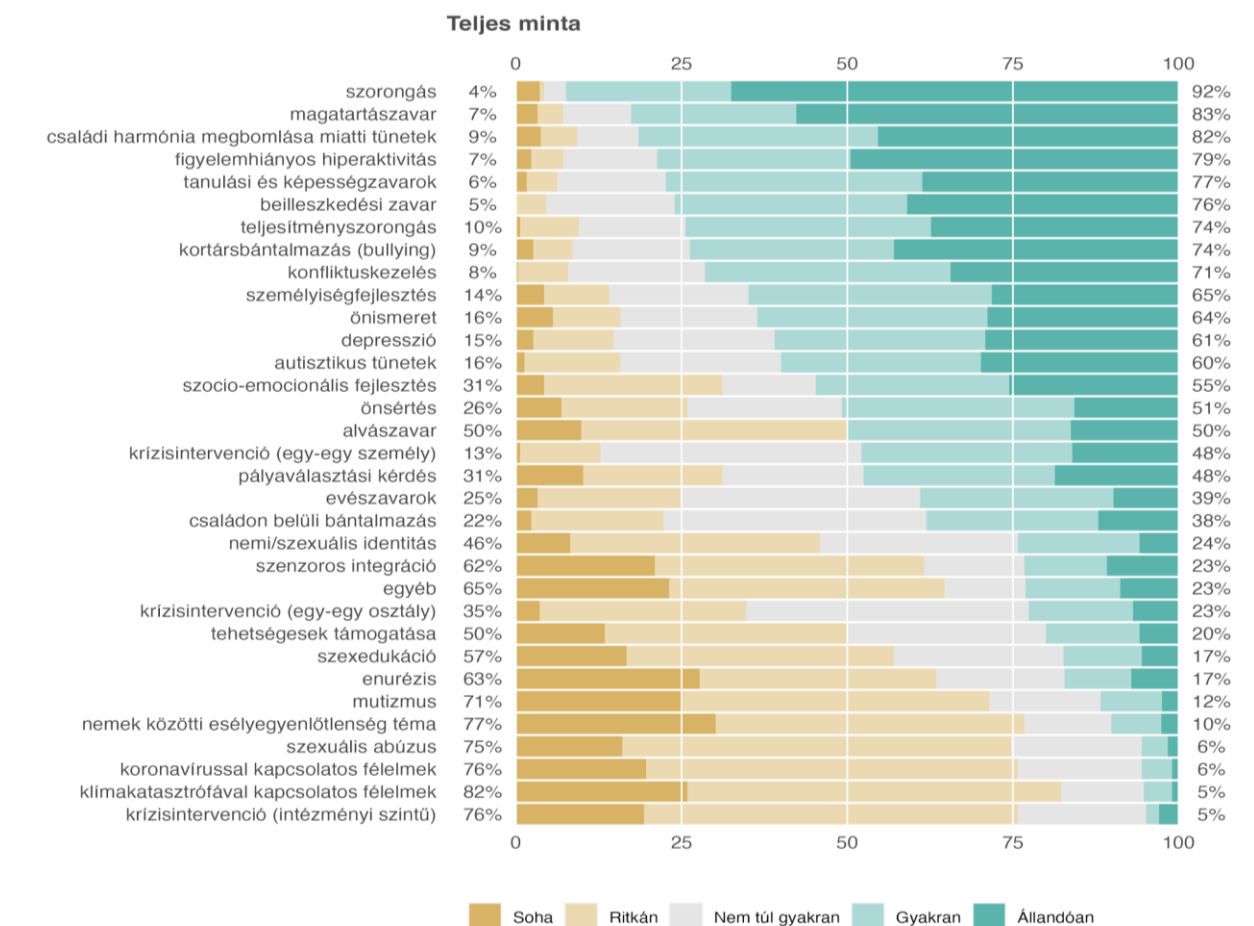
Oktatási intézmény fenntartója	N	%
Állam, önkormányzat	280	74,1
Egyház	40	10,6
Alapítvány, magánfenntartású int.	25	6,6
Egyéb intézmény	33	8,7
Összesen	378	100,0

4.3. Az ellátások alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái

Teljes mintánkban a témák előfordulását az mellékelt ábra illusztrálja százalékos összesítésben csökkenő gyakoriság (t.i gyakran és állandóan visszatérő válaszok összegzésével) szerint.

Kiemelkednek a szorongásos zavarok (92%), magatartás- zavarok (83%), családi harmónia megbomlása miatti tünetek (82%), tanulási zavarok és figyelemzavarok (77%, 79%), beilleszkedési zavarok (76%), teljesítményszorongás (74%), és kortársbántalmazás (74%).

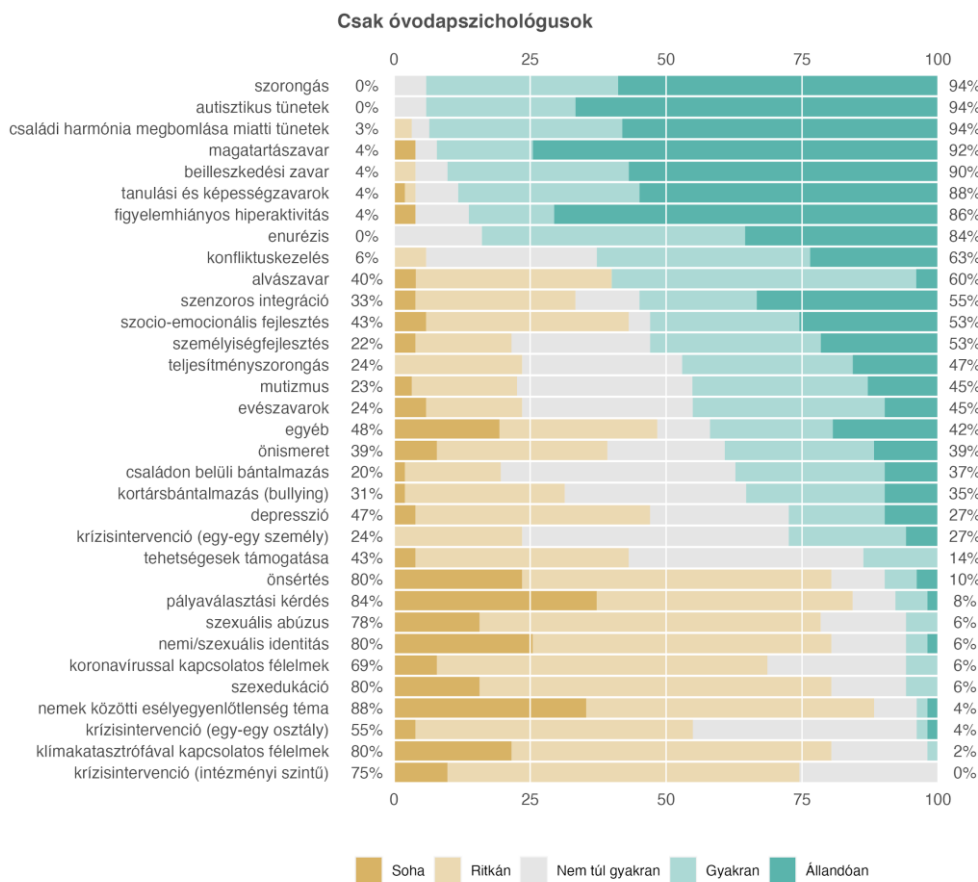
4. táblázat Rendszeresen előforduló problém témák az ÓIP praxisban gyakoriság szerint

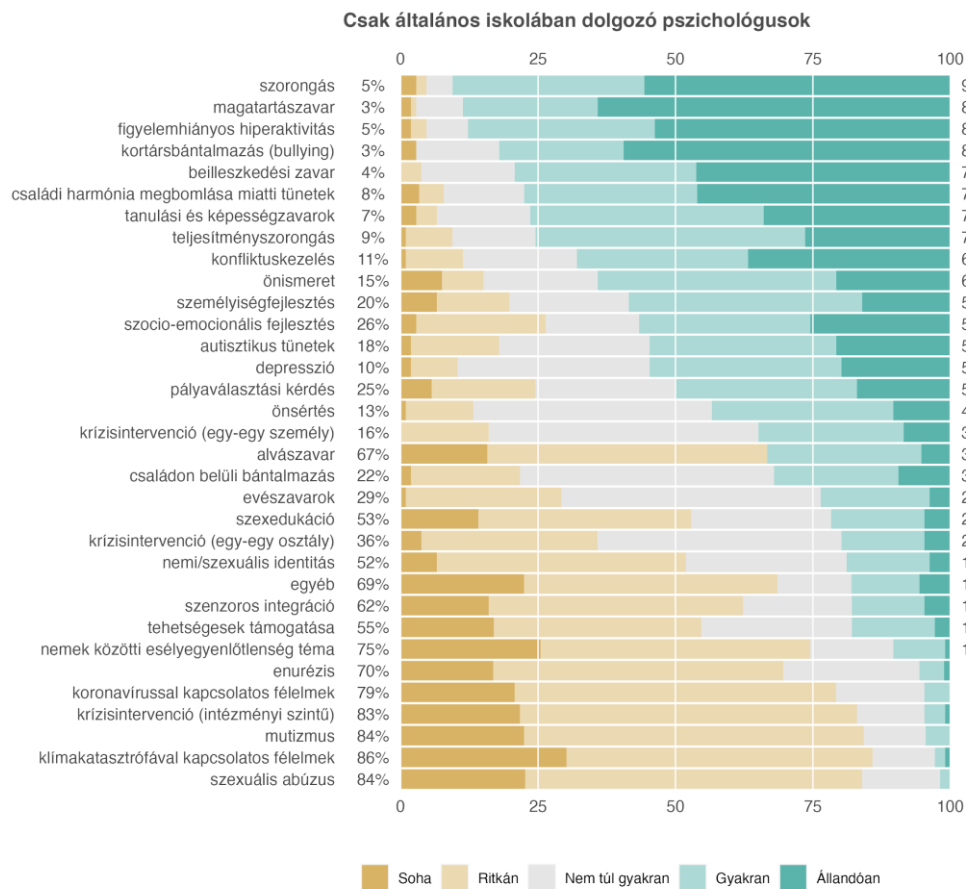
4.3.1. Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái intézmény szerint

Az ábrákon látható, a szorongás minden iskolatípusban az első helyen álló legalább gyakori probléma, de óvodapszichológusok esetén a szorongással (94%) az autisztikus tünetek (94%), valamint a családi harmónia megbomlása miatti tünetek (94%) osztoznak az első helyen. Ha csupán a mindennapos (“állandóan”) megjelenő problémákat listázzuk, első helyen a magatartászavar szerepel, majd az ADHD követi, majd az autisztikus tünetek, és csak ezt követi a szorongás. Kiemelendő, hogy az óvodapszichológusok esetén már az osztályszintű krízisintervenció is utolsók között szerepel az intézményi szintű mellett.

5. táblázat Rendszeresen előforduló problémátémák az ÓIP praxisban gyakoriság szerint - óvoda

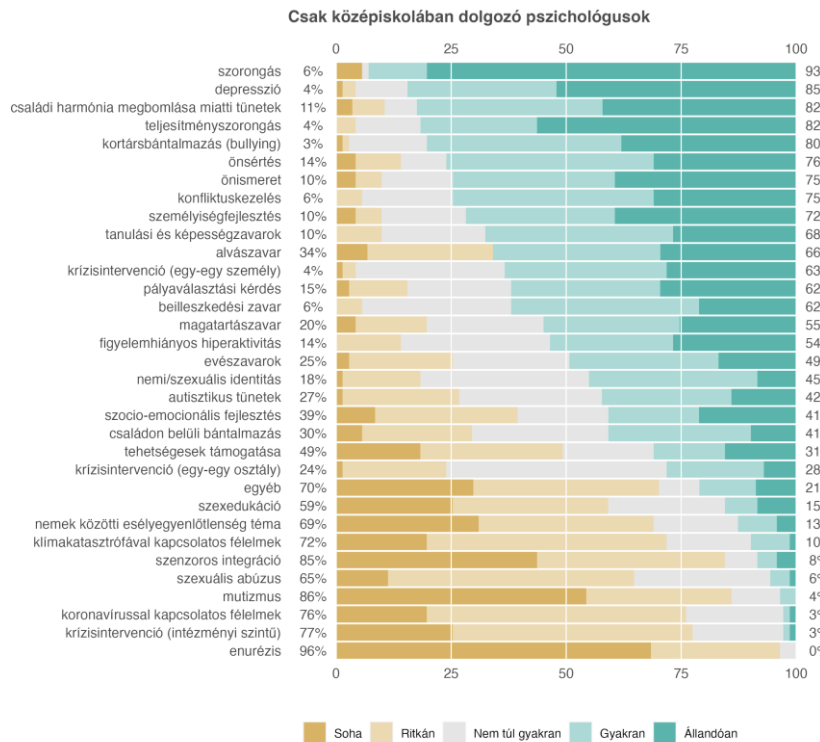
6. táblázat Rendszeresen előforduló problém témák az ÓIP praxisban gyakoriság szerint - általános iskola

Az általános iskolában a szorongást (91%) a magatartászavar (89%), az ADHD (88%) és a kortársbántalmazás (82%) követi. Ha csupán a leggyakoribb ("állandó") problémákat listázzuk, első helyen az óvodához hasonlóan a magatartászavar szerepel, majd a kortársbántalmazás, és ezt követi a szorongás, majd az ADHD. Általános iskolában már kevésbé jellemző a szexuális abúzus, a klímakatasztrófával kapcsolatos félelmek, a mutizmus, az intézményi szintű krízisintervenció, a koronavírussal kapcsolatos félelmek, és az enurézis.

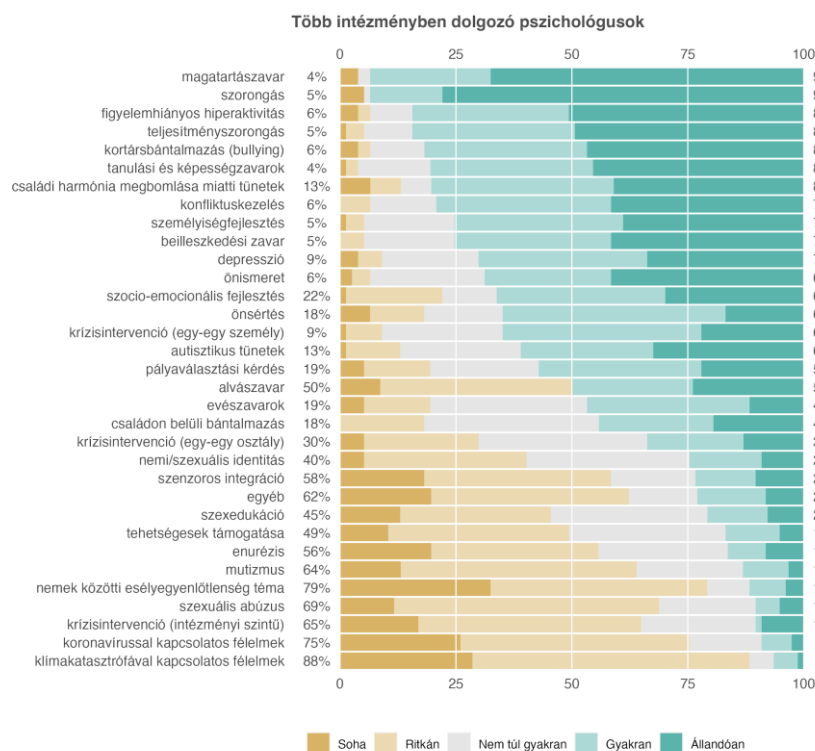
Középiskolában azonban a szorongás mindkét nézetben első helyen szerepel (93%). A legalább gyakori előfordulásokat tekintve ezt követi a depresszió (85%), a családi harmónia megbomlása miatti tünetek (82%) és teljesítményszorongás (82%). Míg ha csak a leggyakrabban előforduló témákat tekintjük, csupán a sorrend változik: a szorongást a teljesítményszorongás, majd depresszió követi, végül a családi harmónia megbomlása miatti tünetek. Legkevesbé merül fel ebben a korosztályban már a mutizmus, szenzoros integráció, szexuális abúzus, enurézis, valamint az intézményi szintű krízisintervenció.

7. táblázat Rendszeresen előforduló problém témák az ÓIP praxisban gyakoriság szerint - középiskola

Intézmény helye szerint csupán a depresszió gyakoriságában van szignifikáns különbség: a vidéki intézményekben gyakoribb téma ($M = 3,87$), mint a fővárosi intézményekben ($M = 3,54$): $t(274) = 2,60$, $p < 0,05$, $d = 0,301$.

8. táblázat Rendszeresen előforduló problém témák az ÓIP praxisban gyakoriság szerint - több intézmény ellátók

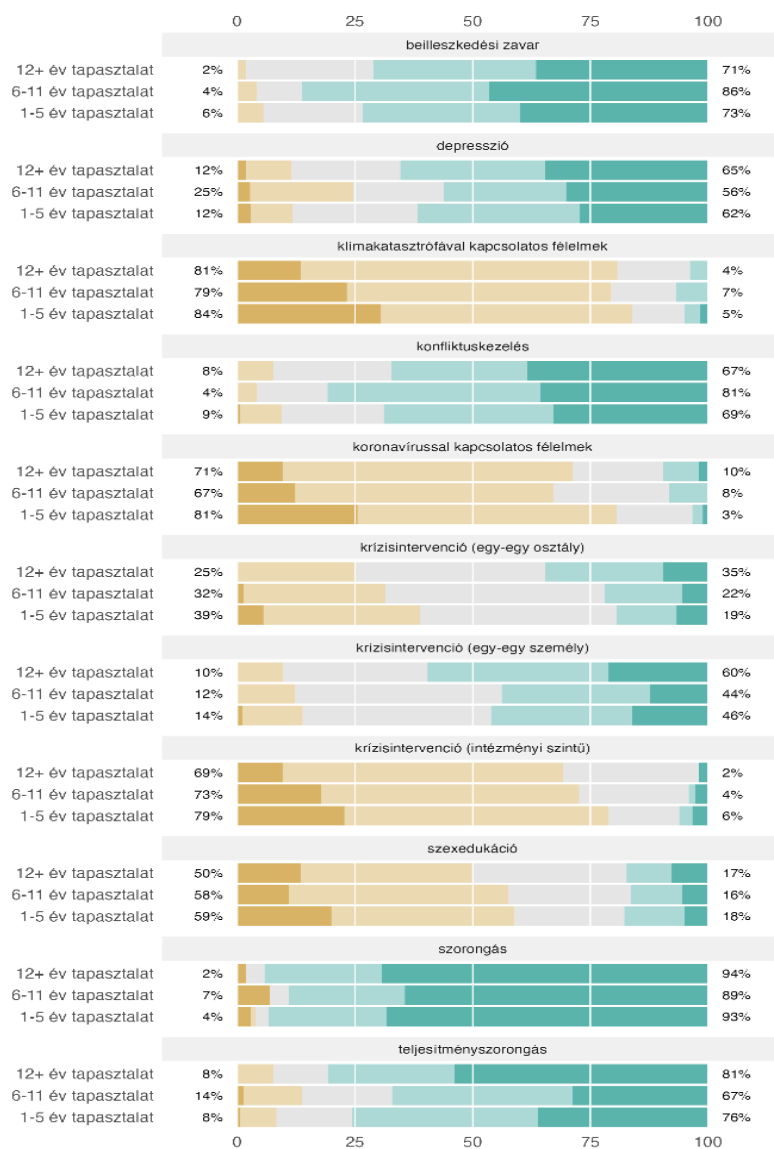
4.3.2. Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái: munkatapasztalat szerint és rendszerességük főváros és vidék bontásában

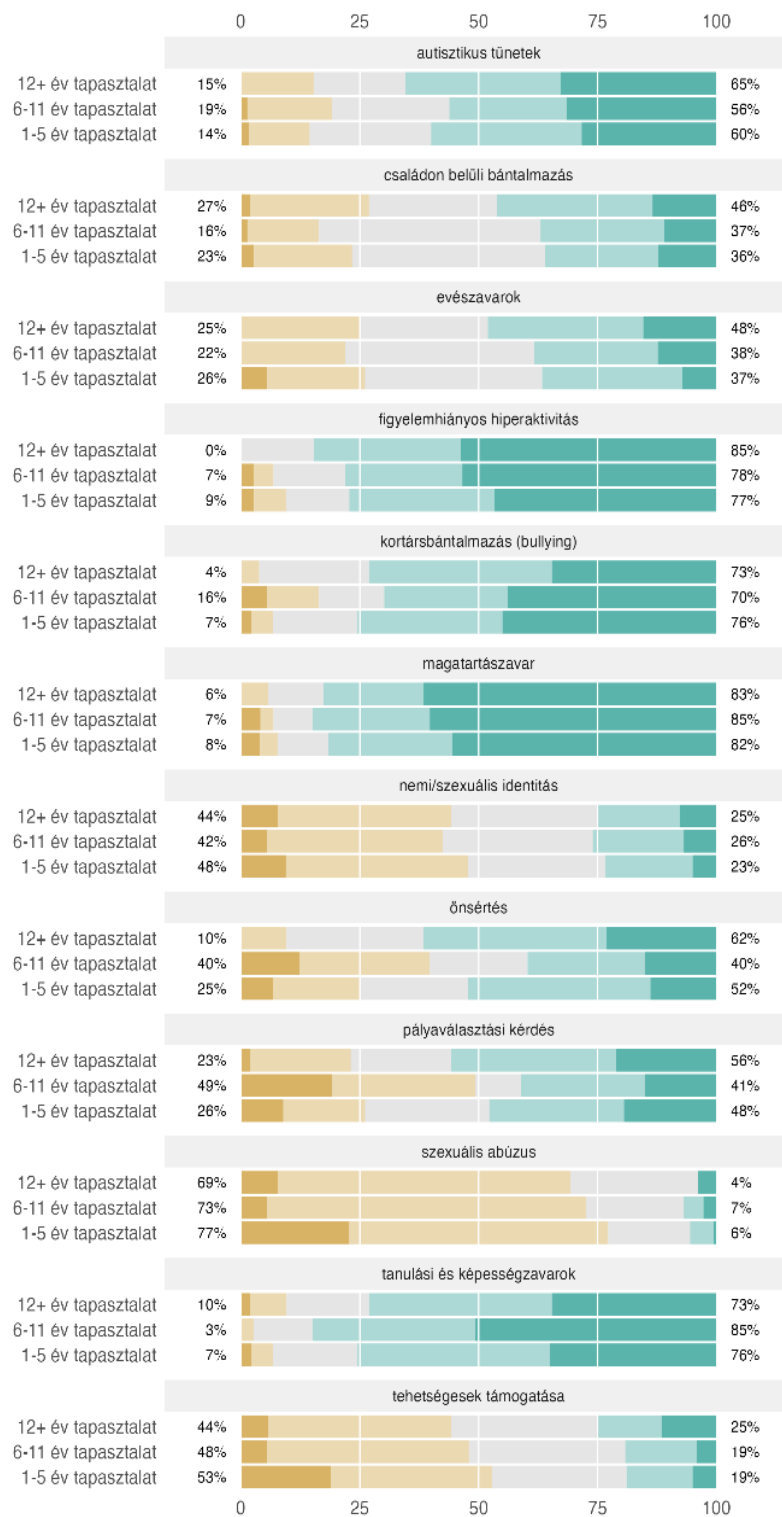
Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb tevékenységei: munkatapasztalat szerint

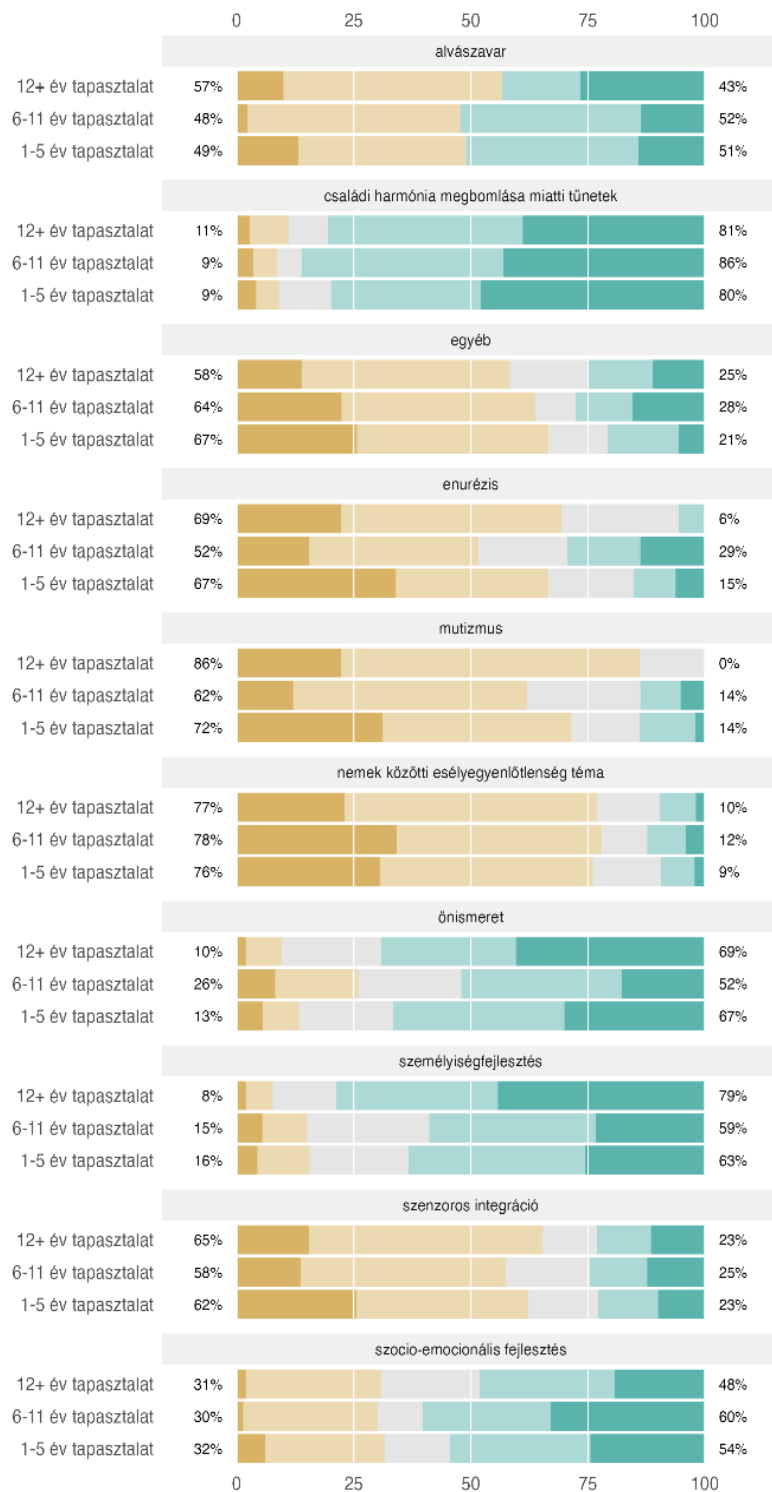
Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb tevékenységei munkatapasztalat szerint minimális különbséget mutattak a felmérésben. Leginkább az *önkéntesség* és a *személyiségfejlesztés* témakörében találhatóak különbségek, amelyet gyakrabban látnak el a 12 évnél régebben pályán lévők, mint a 6 évnél hosszabb ideje pályán lévők.

Míg az: főváros-vidék bontásban az intézmény-pszichológiai ellátás a legjellemzőbb tevékenységeiben a *teammegbeszélés* területén látható differencia. A *teammegbeszélés* jellemzőbb a fővárosi ellátásban.

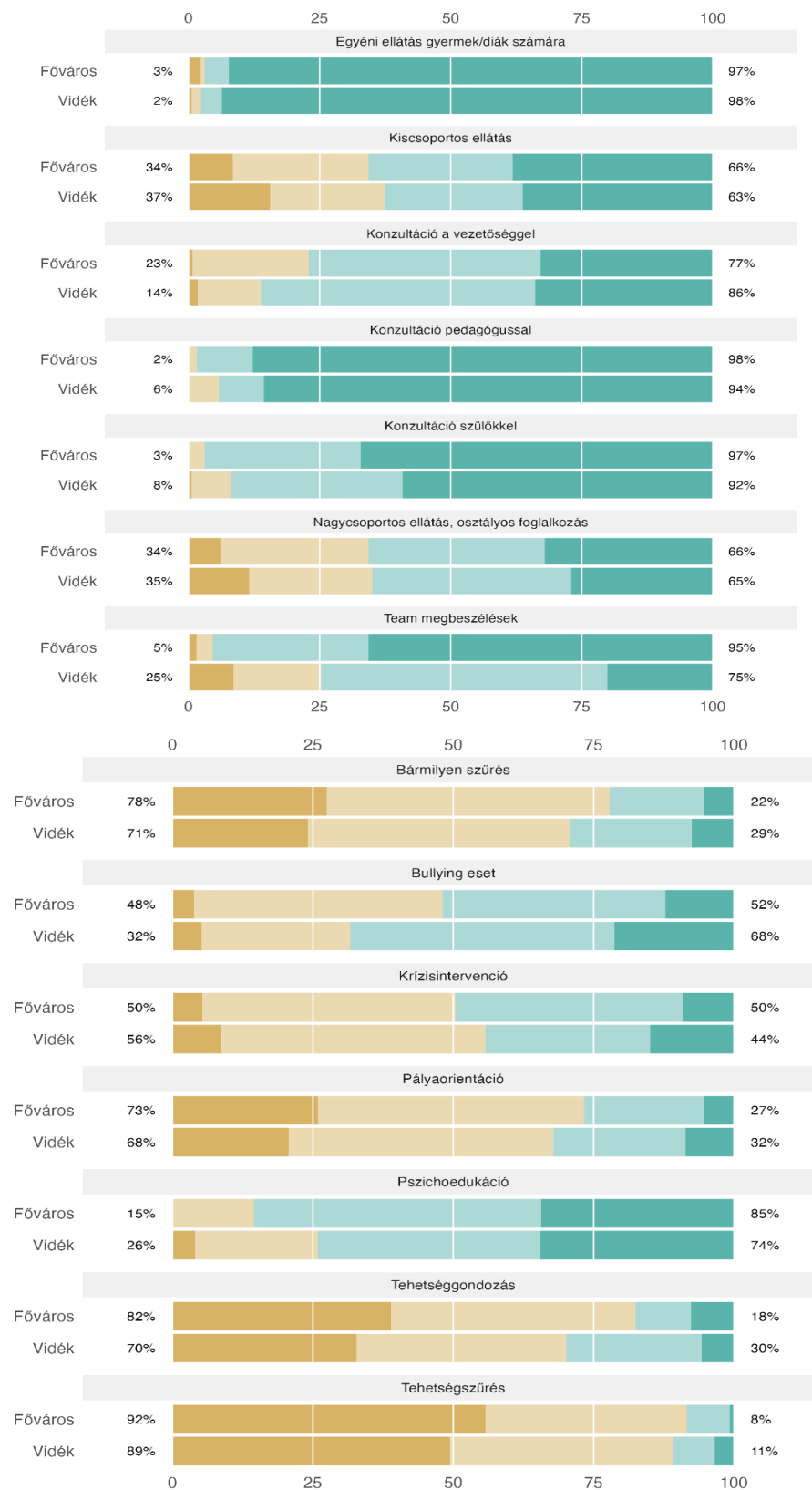
9. táblázat Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a megkeresések legjellemzőbb témái: munkatapasztalat szerint

10. táblázat Az intézmény-pszichológiai ellátás alkalmával a legjellemzőbb tevékenységek: főváros-vidék bontásban

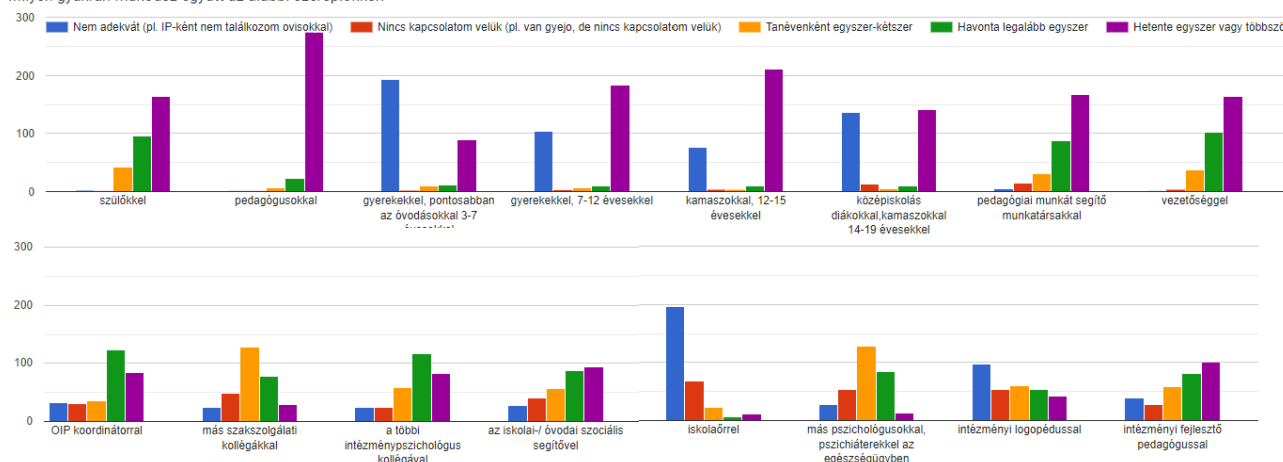

4.4. Együttműködések gyakorisága az ÓIP munkában a gyermekekkel, pedagógusokkal, szüleikkel és egyéb jelzőrendszeri vagy oktatási-nevelési munkát segítőikkel

Az intézménypsichológusok a mintánk alapján is sok szakemberrel, kollégákkal működnek együtt. Ebből kiemelkedik a pedagóguskonzultáció heti többszöri alkalommal, illetve a kamaszokkal végzett munka, illetve az egyéb iskolai munkát segítő kollégákkal, vezetőséggel. A havi rendszerességű együttműködésből a koordinátorral való kapcsolattartás, más ÓIP-k, a vezetőség és a szülők emelkednek ki. Éves kapcsolattartásból a szakszolgálati és egyéb pszichológiai munkát végzők, pszichiáterek, logopédusok, fejlesztőpedagógusok rajzolódnak ki. Voltak, akik jelezték, hogy nincs kapcsolatuk a koordinátorral, vagy más szakemberrel (logopédus, szociális segítő).

11. táblázat Együttműködések gyakorisága az ÓIP munkában

Milyen gyakran működsz együtt az alábbi szereplőkkel?

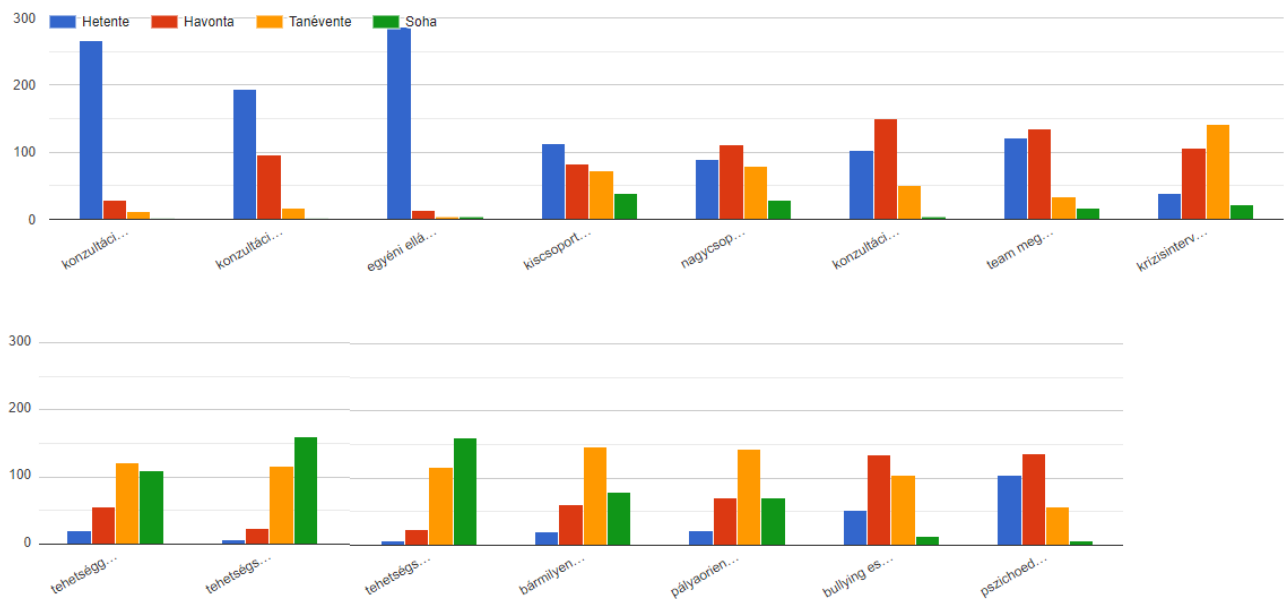

4.4.1. Együttműködések gyakorisága az ÓIP munkában a gyermekekkel, pedagógusokkal, szüleikkel és egyéb jelzőrendszeri vagy oktatási-nevelési munkát segítőikkel

Teljes mintánkban a rendszeres tevékenységek előfordulását ez az ábra illusztrálja százalékos összesítésben csökkenő gyakorisággal. Az ÓIP tevékenységek gyakoriságát tekintve a konzultációk pedagógusokkal, szülőkkel és az egyéni ellátás vezet a heti számban, havi ellátásban a konzultáció a vezetőséggel, a bullyinggal kapcsolatos munka, a pszichoedukáció és team vezet.

12. táblázat Tevékenységek gyakorisága az elmúlt 1 év tekintetében

Az alábbi tevékenységeket milyen gyakorisággal végezted az utóbbi 1 évben?

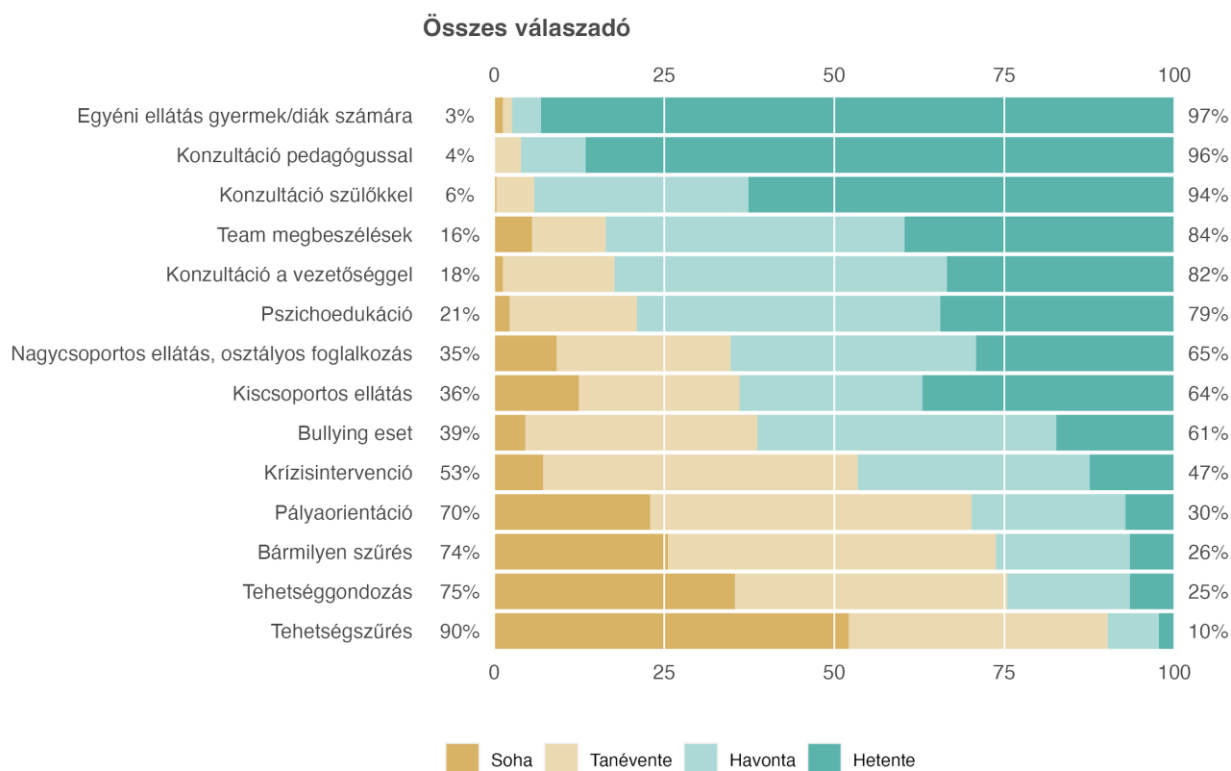
Évente biztosan van krízisintervenciós ellátás, pályaorientáció, bármilyen diagnosztikai szűrés. Látjuk, hogy szintén van olyan intézmény, ahol nem végeznek tehetségazonosítást, gondozást, és pályaorientációs munkát.

4.5. Rendszeres tevékenységek előfordulása az ÓIP praxisban rendszeresség szerint

Teljes mintánkban a rendszeres tevékenységek előfordulását ez az ábra illusztrálja százalékos összesítésben csökkenő gyakoriság (t.i. gyakran és állandóan visszatérő válaszok összegzésével) szerint.

Ha az ÓIP által végzett rendszeres tevékenységeket szétbontjuk az ellátási hely és életkor alapján, akkor azt látjuk, hogy az óvodapszichológusok esetében a szülő és pedagóguskonzultációk vannak túlsúlyban, míg általános iskolában és középiskolában dolgozóknál ezt megelőzi az egyéni ellátás rendszeressége.

13. táblázat Rendszeres tevékenységek előfordulása gyakoriság alapján

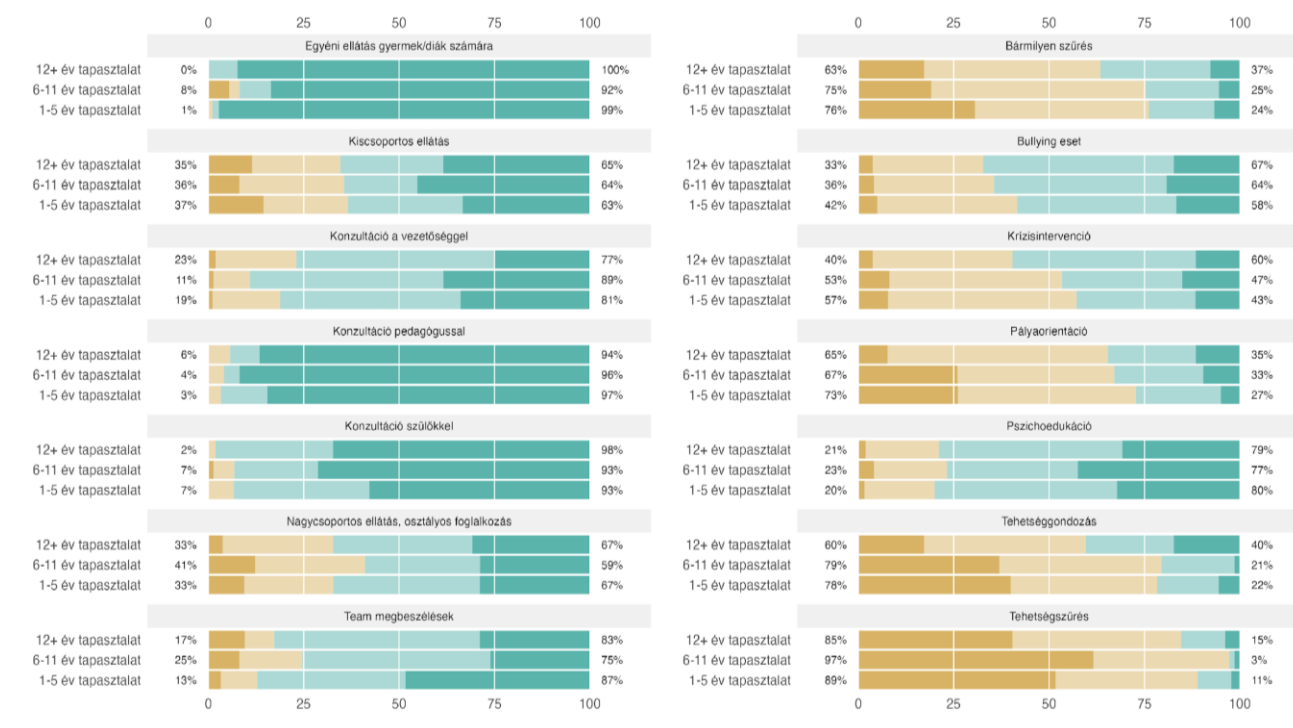
Kiemelkednek az egyéni ellátások heti gyakorisággal (97% jelölte) és a szülői (96% jelölte heti rendszerességű munkának) és a pedagógusi konzultációk (94% jelölte heti gyakoriságúnak). Heti és havi gyakoriságú tevékenységek közé a team megbeszélések, vezetéssel való konzultáció, pszichoedukáció, kis-, és nagy csoportos foglalkozások, bullying esetek tartoznak. A krisziszintervenció, pályorientációs-, és egyéb szűrések, tehetség gondozás és tehetség szűrés pedig 10-90%-ban kaptak soha, vagy évente megjelölésű gyakoriságot a tevékenységgyakoriság tekintetében.

4.5.1. ÓIP tevékenységek rendszeressége: pályán töltött évek szerint

A rendszeres tevékenységek az egyéni ellátás, konzultációs formák és a kiscsoportos ellátás mentén nem mutatnak valódi különbséget.

A rendszeres tevékenységek az egyéni ellátás, konzultációs formák és a kiscsoportos ellátás mentén nem mutatnak jelentős különbséget. A több mint 12 éve a pályán lévő kollégák azonban jellemzően inkább foglalkoznak krisziszintervencióval, bullying eset kezelésével, tehetség és bármiféle egyéb szűréssel. Team megbeszéléseket a kevesebb tapasztalattal rendelkezők veszik gyakrabban igénybe.

14. táblázat Rendszeres tevékenységek előfordulása szakmai tapasztalat alapján

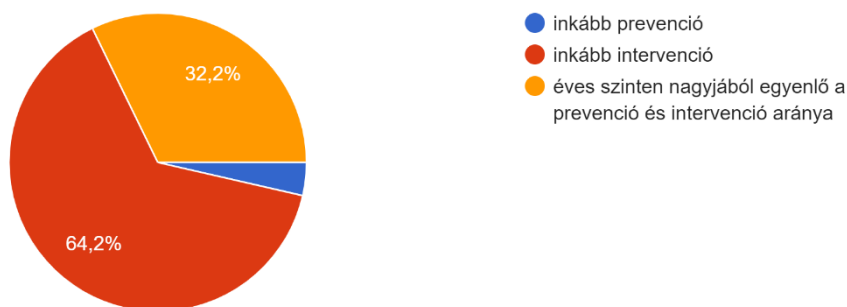
4.5.2. ÓIP tevékenységek rendszeressége: intervenció vagy prevenció inkább?

Egyértelműen látható az eredményekből, hogy minden intézménytípus, minden lakóhely, minden pályaev mentén az intervenciók beavatkozások teszik ki az ÓIP kollégák munkájának majd $\frac{2}{3}$ -át ($n=195, 64,2\%$). A prevenció és az intervenció munka egyenlő arányú megoszlását 99 kitöltő jelezte ($32,2\%$).

2. ábra Szakmai tevékenységek típusa

Az elmúlt 1 évben mely típusú munka volt jellemzőbb a szakmai tevékenységedre?

307 válasz

A csak prevenciós tevékenységet végzők száma- az ÓIP szakmai protokoll által preferált beavatkozás típus- elenyésző ($n=11, 3,6\%$).

4.5.2.1. Prevenciós ellátás szintjei

A prevenciós ellátás szintjeit elemezve látható, hogy az iskolapszichológiai protokollban megjelent, elsődlegesen általános prevenció hangsúlyú ellátás kevesebb, mint felét teszi ki a tevékenységeknek, amit az ÓIP kollégák végeznek, a veszélyeztetett csoportokkal és célzott, egyéni, kiscsoportos hangsúlyú másod és harmadlagos prevenció- ami már az intervenció szintjén jelenik meg, feladatok összességében több, mint 50%-os arányt képviselnek a mindennapi gyakorlatban.

15. táblázat Rendszeres ÓIP tevékenységeken belül prevenciós ellátási szint gyakorisága

Prevenciós ellátásban végzett feladatok jellege

	N	%
Általános (minden gyermek, tanuló)	199	46,9
Szélesebb körű (veszélyeztetett, kiszűrt esetek)	128	30,2
Célzott (jelentősen rászoruló, SNI)	97	22,9
Összesen	424	100,0

4.5.2.2. Intervenciós ellátás

Az intervenciós ellátások módja megoszlik a direkt és indirekt között, de láthatóan több, mint kétszeres a direkt beavatkozások száma, ami szintén a klasszikus ÓIP feladatok helyett más típusú ellátás alkalmazásáról beszél.

16. táblázat Rendszeres ÓIP tevékenységeken belül intervenciós ellátási szint gyakorisága

Intervenciós ellátásban végzett feladatok jellege

	N	%
Direkt és indirekt módszerek egyensúlyi arányban	220	54,9
Direkt formában (közvetlenül klienssel)	123	30,7
Indirekt formában (konzultáció formájában)	58	14,5
Összesen	401	100,0

4.6. Motiváció: pályaválasztás okai, pályamódosítás terve 2 éven belül és pályamódosítási hajlandóság

A pályaválasztási motiváció tekintetében a válaszadók mintegy felénél fakad belső motivációból vagy a tanulmányai során szerzett élményeket (19.1 %) vagy a személyes tapasztalatait (32, 6%) követve.

A többiek, 48,3% külső körülményekből fakadó pályaválasztást jelöltek meg motivációként, illetve a válaszadók 35,2%-a jelölte meg, hogy nem volt más elérhető állás, tehát nem identitás választásaként, hanem a szükségszerűség miatt van a pályán.

17. táblázat ÓIP pályaválasztási motiváció

Intézménypsichológus szakma pályaválasztási szempontjai

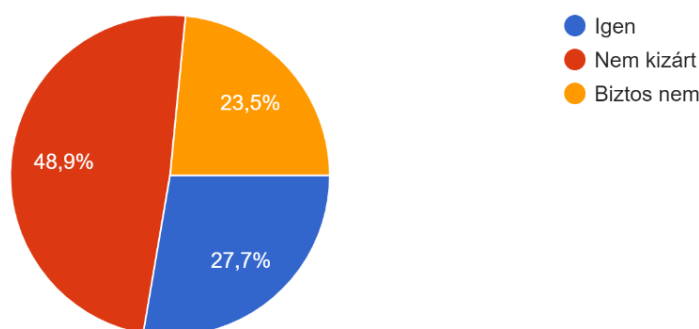
	N	%
Nem volt más elérhető állás	83	35,2
Személyes tapasztalat miatt	77	32,6
Megtetszett az egyetemen	45	19,1
Mások / vezetőim / javasolták	16	6,8
Gyerekek miatt	10	4,2
Munkaidő	5	2,1
Összesen	236	100,0

A válaszadók jelentős részénél 48,9%-uknál, nem kizárt, hogy két éven belül pályamódosítást terveznek, míg 27,7% kolléga nyilatkozott úgy, hogy egyértelműen gondolkodik váltáson.

3. ábra Pályamódosítás terve 2 éven belül

Gondolkozol el pályamódosításon 2 éven belül?

307 válasz

A váltás formáját tekintve a legtöbben (191 fő, 62,6%) az óvoda- és iskolapszichológusi feladatkört hagyná el, 27 fő (8,9%) azonban a teljes pszichológusi szakmát hagyná el, de 56 fő (18,4%) csupán intézményváltáson gondolkodik.

18. táblázat Pályamódosítás lehetséges formái

Pályamódosítás / elhagyás formái

	N	%
Csak az adott intézményből jönnék el	56	16,5
Az OIP feladatkört hagynám el	192	56,5
A Pszichológiai munkát teljes egészében hagynám el	28	8,2
Nem gondolkodom váltáson	64	18,2
Összesen	340	100,0

Az 1-5 év tapasztalattal rendelkezők inkább hagynák el az óvoda- és iskolapszichológusi feladatkört a több tapasztalattal rendelkezőkhöz képest: $t(254) = 2,70$, $p < 0,05$, $d = 0,317$.

Ugyanez igaz a fővárosi intézményekben dolgozók esetén: a vidéken dolgozókhöz képest inkább hagynák el az OIP feladatkört: $t(291) = -2,42$, $p < 0,05$, $d = -0,279$. Intézménytípusok között nem volt szignifikáns különbség a váltás preferált formájában.

A pályamódosítás lehetséges okait tekintve az alacsony fizetés volt a legkiemelkedőbb, melyet 198 fő jelölt (az összes válasz 36,8%-a, de az összes válaszadó 64,9%-a). Mentális egészség megőrzése miatti váltást 114 fő jelölt (21,2%, válaszadók 37,4%-a), tehát jelentős terhelést jelent, hiszen ez a szám a válaszadók több mint egyötödét jelöli, tehát jelentős terhelést jelent. Kevesebb, mint 20%- a a stabil OIP kolléga, aki kijelenti, nem gondolkodik pályaelhagyáson vagy váltáson. Harmadik helyen a szakma megbecsülésének hiányát jelölték (87 fő, 16,2%, válaszadók 28,5%-a).

19. táblázat Pályamódosítás okai

Pályamódosítás / elhagyás lehetséges okai

	N	%	Válaszadók %
Az alacsony fizetés miatt	198	36,8	64,9
A mentális egészségem megőrzése miatt	114	21,2	37,4
Az OIP társadalmat érintő megbecsülés elégtelensége miatt	87	16,2	28,5
Az intézményben fellépő problémák miatt	49	9,1	16,1
Az intézményvezetőséggel fennálló problémák miatt	39	7,2	12,8
Személyes okok miatt	35	6,5	11,5
Költözés miatt	12	2,2	3,9
Státusz törvény miatt	4	0,7	1,3
Összesen	538	100,0	
Nem gondolkodom pályamódosításon	54		17,7

Statisztikailag szignifikáns különbség van pályaelhagyási szándékban pályaválasztási okok szerint ($F(4, 88) = 5,82$, $p < 0,001$). Inkább tervezik a pályamódosítást azok, akik azért választották a pályát,

mert nem volt más elérhető állás, szemben azokkal, akiknek megtetszett az egyetemen ($t(74,1) = -2,96$, $p < 0,05$), vagy azokkal, akik személyes tapasztalat miatt választották a pályát ($t(151) = -4,40$, $p < 0,05$), vagy akik egyéb nevesített ok miatt választották a pályát ($t(165) = -3,51$, $p < 0,05$). Ezek alapján azt látjuk, hogy kevesebb, mint 20%- a a stabil ÓIP kolléga, aki kijelenti, nem gondolkodik pályaelhagyáson vagy váltáson, azonban a válaszadók több, mint fele, 56,6% az ÓIP feladatkört tervezi, szeretné elhagyni, ami jelentős terhet jelenthet a kollégának és a rendszernek is.

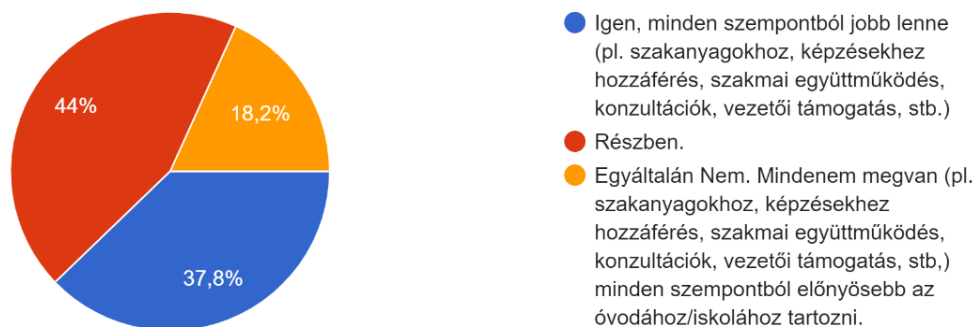
4.7. Szakmai központhoz tartozás igénye

A kérdőívet kitöltők 37,8%-a gondolja úgy, hogy több szempontból is előnyös lehetne, ha egy külön szakmai központhoz tartoznának az intézménypsichológusok (például szakanyagokhoz vagy képzésekhez való szempontjából, stb.), továbbá a válaszadók 44%-a gondolta úgy, hogy lennének előnyei, de csak részben élvezne ez a lehetőség prioritást és 18,2%-uk gondolta úgy, hogy nem járna előnnyel.

4. ábra Szakmai központhoz tartozás igénye

Számodra előnyökkel járhatna, ha egy szakmai központhoz tartozhatnál a többi intézménypsichológus kollégáddal együtt, és nem közvetlenül az óvodához/iskolához?

307 válasz

4.8. Egyetemi tárgyakat preferenciái hasznosság és pályán eltöltött évek szerint

30 válaszadó nem jelölt egy egyetemi vagy képzési tárgyat sem hasznosnak, míg a válaszadók közel harmada számára a leghasznosabb a Fejlesztélektan ($n=90$, 29,5%), közel negyedük számára pedig a Pszichodiagnosztika ($n = 72$, 23,6%) és Tanácsadás ($n = 71$, 23,3%) tárgyak voltak.

A válaszadók az egyetemi képzések módszertani (239 fő, 55,9%, 411 válasz) jellegű tárgyait ítélték leghasznosabbnak, szemben az elméleti (173 fő, 44,1%, 239 válasz) jellegű tárgyakkal.

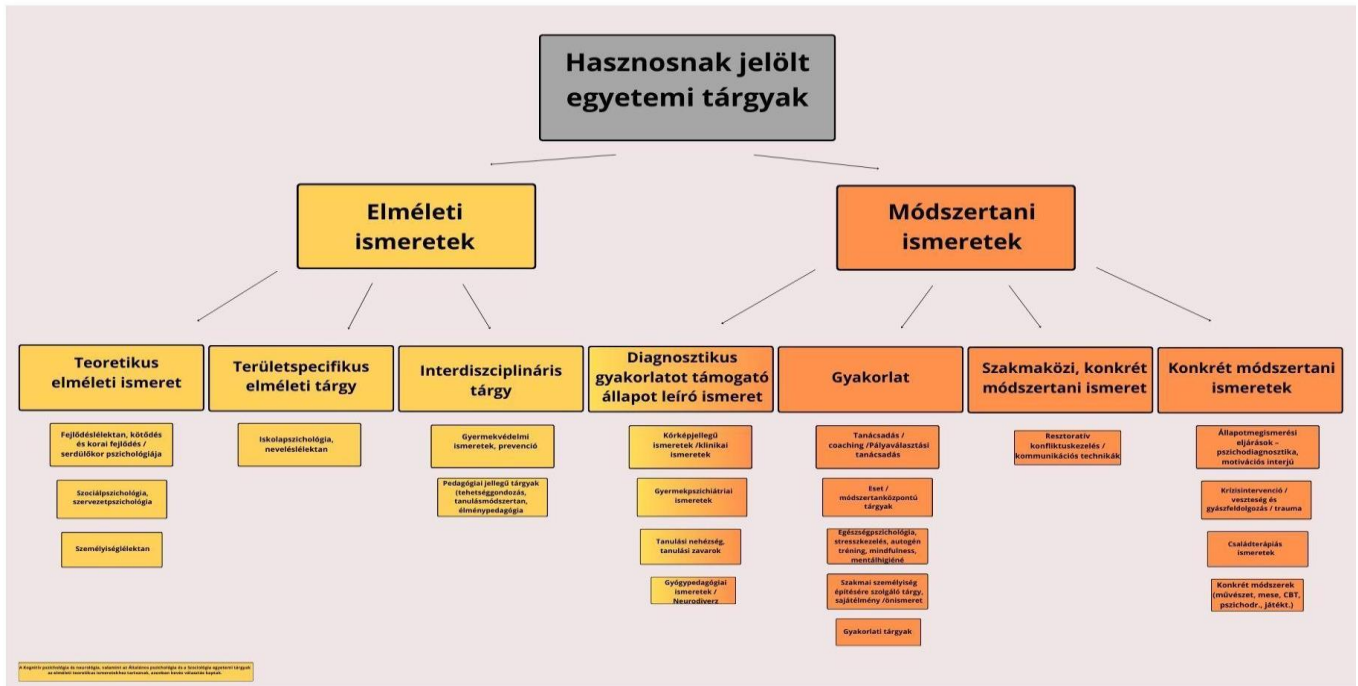
A pályán töltött idő hossza nem befolyásolta szignifikánsan a preferenciákat. Azonban intézménytípus szerinti bontásban az óvodapszichológusok esetében szignifikáns, de alacsony hatásnagyságú különbséget találtunk a fejlődélektan javára ($t(93,1) = 2,41$, $p < 0,05$, $d = 0,348$), de ezzel ellentétben negatív preferenciát a kognitív pszichológiával és ($t(83,6) = -3,05$, $p < 0,05$, $d = -0,279$), a konkrét módszerekkel ($t(239) = -3,05$, $p < 0,001$, $d = -0,351$) kapcsolatban. Az általános iskolában dolgozó iskolapszichológusok kevésbé preferálták a gyermekvédelmi ismereteket célzó tárgyakat ($t(279) = -2,02$, $p < 0,05$, $d = -0,229$), a sajátélményt és az önismeret tárgyakat azonban jelentősebben, mint a többi intézménytípusban dolgozó ÓIP ($t(172) = 2,65$, $p < 0,05$, $d = 0,310$). A középiskolában dolgozók kevésbé preferálják az iskolapszichológia, nevelélektan tárgyakat ($t(267) = -2,01$, $p < 0,05$, $d = -0,232$), a szociálpszichológiát ($t(279) = -1,98$, $p < 0,05$, $d = 0,226$), és a sajátélmény, önismeret tárgyakat ($t(299) = -2,04$, $p < 0,05$, $d = 0,220$) is kevésbé választották.

20. táblázat Egyetemi tárgyak preferenciája

Legnagyobb tárgypreferenciák a pályán töltött évek szerint

	Összesen	
	N	%
Fejldéslélektan	93	13,0
Állapotmegismerési eljárások, pszichodiagnosztika, motivációs interjú	71	9,9
Tanácsadás témakör, coaching	69	9,6
Körkép jellegű ismeretek, klinikai pszichológia	49	6,8
Krízisintervenció, veszteség- és gyászfeldolgozás, trauma	53	7,4
Iskolapszichológia, neveléslelektan	43	6,0
Eset-, módszerközpontú tárgyak	37	5,2
Szociálpszichológia, szociológia, szervezetpszichológia	30	4,2
Resztoratív technikák	24	3,3
Gyakorlati tárgy	25	3,5
Családterápiás ismeretek	20	2,8
Gyermekevédelmi ismeretek / prevenció	24	3,3
Gyermekepszihiátriai ismeretek	20	2,8
Pedagógiai jellegű tárgy	20	2,8

5. ábra Hasznosnak jelölt egyetemi tárgyak

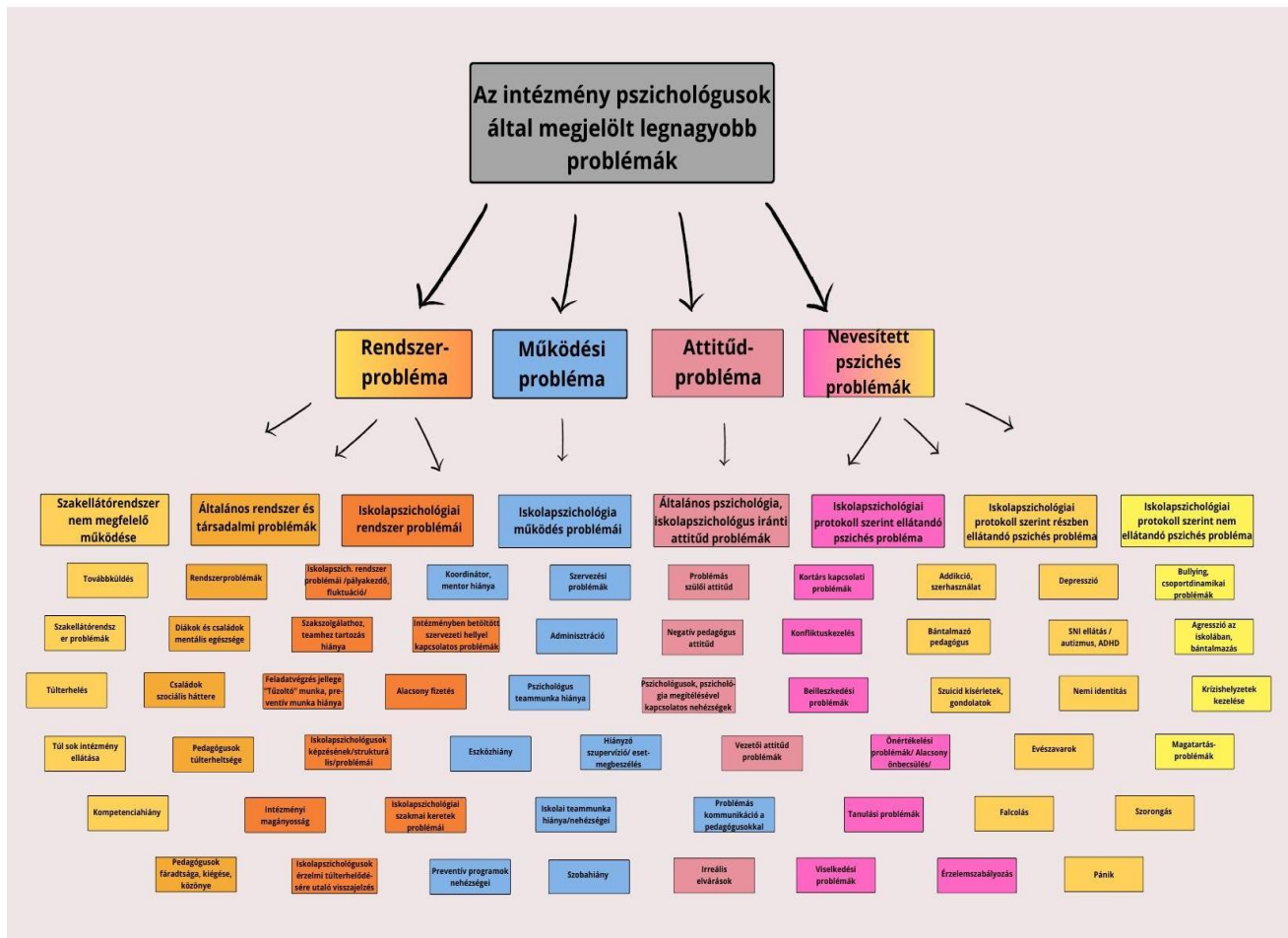
A 305 személy összesen 705 választ adott, amelyből 29 esetben érkezett “nincs” válasz, tehát a válaszadó nem jelölt meg hasznosnak tartott egyetemi tárgyat, így 676 választ tudtunk statisztikailag értékelni.

4.9. Problémák, melyek nehezítik az ÓIP munkát

Az ÓIP munkát döntően a külső körülmények (rendszerproblémák, működési problémák, nevesített problémák) határozzák meg, illetve az ún. attitűdproblémák, amelyeket belső aspektusokhoz sorolódna.

A Rendszerproblémák közé soroltuk egyrészt a szakellátórendszer nem megfelelő működését (továbbküldés nehézségei, túlterhelés, túl sok intézmény ellátása, kompetenciahiányból adódó problémák), az általános rendszer és társadalmi problémákra utaló válaszokat (diákok és családok mentális egészségi problémái, családok szociális háttere, pedagógusok túlterheltsége, kiégése), valamint az iskolapszichológiai rendszerproblémákat (intézményi magányosság, alacsony fizetés, ÓIP érzelmi túlterhelődése, “tűzoltómunka”, szakszolgálati teamhez tartozás hiánya, stb.). A Működési problémák alá sorolódtak az iskolapszichológiai munka működési problémái, többek között a például a koordinátor hiánya, a szervezési problémák-, adminisztrációs nehézségek, eszközhiány, szobahiány, a pszichológiai team munka-, és iskolai team munka hiánya. A Nevesített pszichés problémákat három nagy csoportba soroltuk: 1.) Iskolapszichológiai protokoll szerint ellátandó pszichés problémák (például kortárskapcsolati problémák, konfliktuskezelés, érzelmszabályozás; 2.) Iskolapszichológiai protokoll szerint nem ellátandó pszichés problémák (például falcolás, szorongás, depresszió, szerhasználat, stb.; 3.) Iskolapszichológiai protokoll szerint részben ellátandó pszichés problémák (magatartási problémák, krízishelyzetek az iskolában, stb.). A legfőbb külső aspektusokat érintő problématerületek mellett szintén jelentős problémát okoznak azok a nehézségek, amelyek az Attitűdproblémák közé soroltunk, mint az intézményi pszichológus felé irányuló attitűdből eredő nehézségek, a negatív vezetői vagy szülői attitűd, az irreális elvárások, és a pszichológia/pszichológus megítéléséből származó nehézségek.

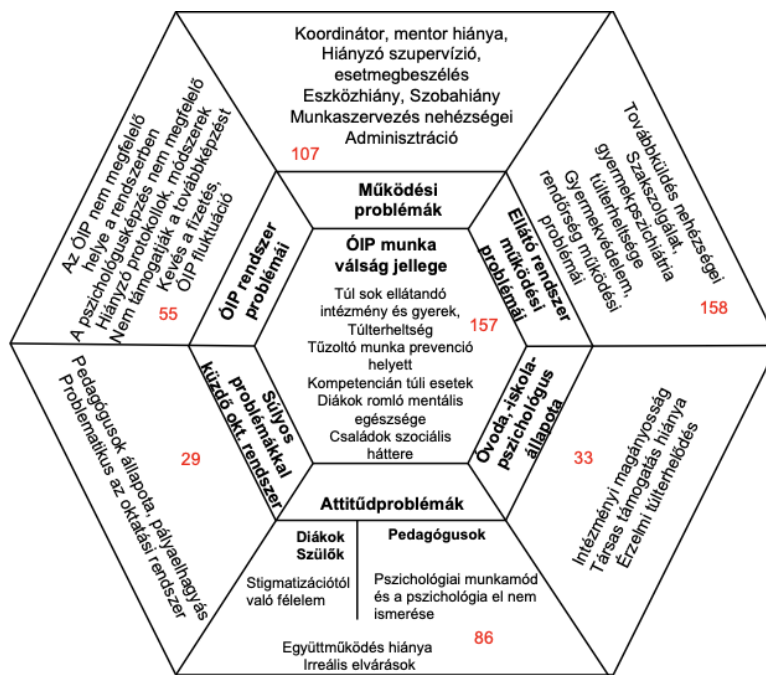
6. ábra Megjelölt problémák, amelyek nehezítik az ÓIP munkát

4.9.1. Külső problémák, melyek nehezítik az ÓIP munkát számszerűsítve, külön bontásban

A legfőbb probléma területek mellett szintén jelentős problémát okoznak az az általános pszichológus, iskolapszichológus felé irányuló attitűdből eredő nehézségek, a működés akadozása és a protokollnak megfelelő, vagy nem épp nem megfelelő konkrét kérdések. Az ábra jól illusztrálja, hogy a legnagyobb problémája a terepen dolgozó ÓIP kollégának a szakirodalomból jól ismert tény támogatja alá, hogy az óvoda-iskolapszichológia területe, amely szoros együttműködésben kellene, hogy dolgozzon a pedagógiai szakszolgálatokkal és szakértői bizottságokkal, gyermekpszichiátriai ellátóhelyekkel, nem tudja megvalósítani az együttműködést az ellátórendszer látványos hiátusai miatt.

7. ábra Külső problémák, amelyek nehezítik az ÓIP munkát

4.10. Továbbképződés - preferenciák

Legtöbben a legkönnyebben hozzáférhető forrásokból, szakkönyvekből, szakfolyóiratokból tájékozódnak. Hasznos forrás még tájékozódásra a szakképzések elvégzése és az ÓIP koordinátorokkal való találkozás, illetve az OÓIPMB szakmai anyagai. Érthető módon a csak egy szűk csoport számára meghirdetett ÓIP koordinátori megbeszéléseket használják tájékozódásul legkevesebben.

21. táblázat Preferált tájékozódási formák

Szakmai ismeretek preferált bővítési forrásai

	N	%
Szakkönyvek, szakfolyóiratok	232	17,9
Szakképzés	178	13,8
OIP koordinátor megbeszélései	159	12,3
OIP Módszertani Bázis szakmai anyagai	133	10,3
Egyéb módszerspecifikus képzés	126	9,7
OIP facebook csoport	125	9,7
internet	110	8,5
Egyetemi jegyzetek korábbról	96	7,4
OIP Módszertani Bázis alkalmi	71	5,5
Egyéb (pl. konferenciák, szupervízió, peer coaching)	48	3,7
OIP Módszertani Bázis koordinátori megbeszélései	16	1,2
Összesen	1294	100,0

4.11. Leghasznosabbnak ítélt módszerspecifikus végzettségek típus intézmény helye és tapasztalati idő szerinti összesítése

22. táblázat Leghasznosabbnak jelölt módszerspecifikus képzettségek

Módszerspecifikus végzettségek típusai	Összes válasz			Intézmény helye szerinti eloszlás		Pályán töltött évek szerinti eloszlás	
	N (n = 254)	Válasz gyakoriságok %	Válaszadók %	Főváros (n = 111)	Vidék (n = 143)	1-5 év (n = 136)	6+ év (n = 118)
ÓIP feladatkörhöz IS kapcsolódó prevenciós munkát célzó ismeretek	176	34,2%	69,3%	70	106	94	82
Kognitív terápiás módszertanok	114	22,1%	44,9%	44	70	65	49
Konfliktuskezelő, kommunikációs, resztoratív szemléletű módszertanok	26	5,0%	10,2%	11	15	12	14
Pedagógiai háttérű módszertanok	16	3,1%	6,3%	5	11	5	11
CSAK ÓIP feladatkörhöz kapcsolódó prevenciós munkát célzó ismeretek							
Prevenciós programok	20	3,9%	7,9%	10	10	12	8
ÓIP feladatkörhöz kapcsolódó intervenciós munkát célzó ismeretek	134	26,0%	52,8%	54	80	64	70
Tanácsadás jellegű módszertanok	62	12,0%	24,4%	20	42	23	39
Krízisproblémakörrel foglalkozó interventív módszertanok és ismeretek	15	2,9%	5,9%	7	8	9	6
ÓIP feladatkörhöz IS kapcsolódó intervenciós munkát célzó ismeretek							
Alkotás és játék központú módszertanok	57	11,1%	22,4%	27	30	32	25
NEM ÓIP feladatkörhöz kapcsolódó intervenciós munkát célzó ismeretek	150	29,1%	59,1%	71	79	75	75
Pszichoterápiás módszertanok	150	29,1%	59,1%	71	79	75	75
ÓIP feladatkörhöz kapcsolódó Állapotmegismerő jellegű tudás							
BTMN nehézségek, zavarok felismerése, kezelése	8	1,6%	3,1%	2	6	2	6
ÓIP feladatkörhöz IS kapcsolódó Állapotmegismerő jellegű tudás							

Neurodivergens állapotokkal foglalkozó módszertanok	31	6,0%	12,2%	18	13	12	19
Diagnosztikus jellegű ismeretek	16	3,1%	6,3%	4	12	6	10
Összes kategória : 70							
Összes érvényes válasz	515	100,0%		219	296	253	262

A 305 személy összesen 599 választ adott, amelyből 54 esetben érkezett nem releváns válasz, tehát a válaszadó nem jelölt meg értékelhető módszerspecifikust képzést, így 545 választ értékeltünk statisztikailag.

8. ábra Leghasznosabbnak jelölt módszerspecifikus képzettségek

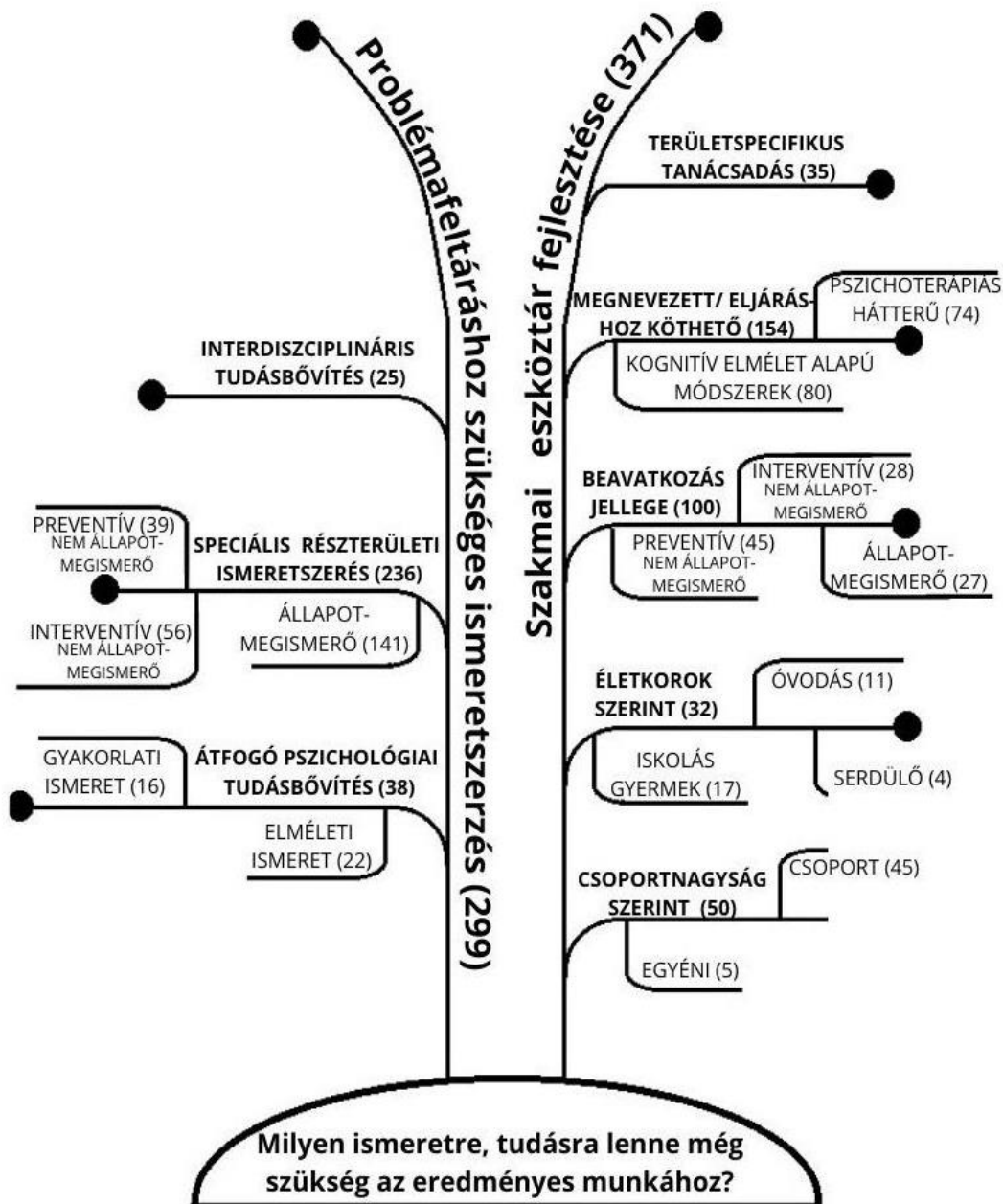
4.12. Milyen ismeretre, tudásra lenne még szükség az eredményes munkához?

23. táblázat További ismeretek igénye

Összes említés: 121	Összesen <i>n</i> = 283	Terület szerint		Tapasztalat szerint	
<i>További ismeret igény jelölés (legalább 10 összes említés)</i>	N (v.adók %)	N (v.adók %)		N (v.adók %)	
		Főváros	Vidék	1-5 év	6+ év
csoportos technikák	31 (11,0%)	17 (13,6%)	14 (8,9%)	21 (12,4%)	10 (8,8%)
szorongásoldás	26 (9,2%)	9 (7,2%)	17 (10,8%)	15 (8,9%)	11 (9,6%)
diagnosztika, szűrés	23 (8,1%)	12 (9,6%)	11 (7,0%)	13 (7,7%)	10 (8,8%)
bullying prevenció, intervenció	23 (8,1%)	7 (5,6%)	16 (10,1%)	17 (10,1%)	6 (5,3%)
krízisintervenció	22 (7,8%)	11 (8,8%)	11 (7,0%)	15 (8,9%)	7 (6,1%)
családterápia	21 (7,4%)	12 (9,6%)	9 (5,7%)	13 (7,7%)	8 (7,0%)
autizmus spektrum (ASD)	20 (7,1%)	12 (9,6%)	8 (5,1%)	14 (8,3%)	6 (5,3%)
figyelemzavaros hiperaktivitás (ADHD)	19 (6,7%)	11 (8,8%)	8 (5,1%)	12 (7,1%)	7 (6,1%)
kognitív terápiai elemek	18 (6,4%)	13 (10,4%)	5 (3,2%)	13 (7,7%)	5 (4,4%)
konfliktuskezelés	15 (5,3%)	7 (5,6%)	8 (5,1%)	6 (3,6%)	9 (7,9%)
mediáció	14 (4,9%)	6 (4,8%)	8 (5,1%)	7 (4,1%)	7 (6,1%)
csoportos tanácsadás	13 (4,6%)	4 (3,2%)	9 (5,7%)	9 (5,3%)	4 (3,5%)
gyászfeldolgozás	13 (4,6%)	4 (3,2%)	9 (5,7%)	9 (5,3%)	4 (3,5%)
érzelemszabályozás	13 (4,6%)	6 (4,8%)	7 (4,4%)	7 (4,1%)	6 (5,3%)
relaxáció	12 (4,2%)	6 (4,8%)	6 (3,8%)	5 (3,0%)	7 (6,1%)
viselkedésterápia, viselkedésrendezés	12 (4,2%)	6 (4,8%)	6 (3,8%)	10 (5,9%)	2 (1,8%)
játékterápia	10 (3,5%)	7 (5,6%)	3 (1,9%)	6 (3,6%)	4 (3,5%)
önsértés kezelése	10 (3,5%)	4 (3,2%)	6 (3,8%)	5 (3,0%)	5 (4,4%)
szexedukáció	10 (3,5%)	5 (4,0%)	5 (3,2%)	5 (3,0%)	5 (4,4%)

A 305 személy összesen 670 választ adott.

9. ábra Hatékony munkához szükséges további elméleti és módszertani ismeretek

Rendszerproblémára utal: hogy a 19 felsorolt, leginkább hiányolt ismeret alig egyharmada feleltethető meg az ÓIP protokoll szerinti tevékenységekkel, az ahhoz szükséges ismerettel. Vagyis a gyakorlati munka során egyéb, a szakmai útmutatás által nem jelölt valós problémákkal szembesülnek és kényszerülnek megoldást keresni az ÓIP kollégák. Bizonytalanságra utal a rendkívüli szórás: felsorolt témák 65% 1-4 szavazatot kapott Negligált témák: nemzetközi trendektől látványos eltávolodás

- digitális ellátási formák- nincs említés.
- Social justice-nincs említés- implicit minimális említés.
- Gender témák minimális említés
- LGBTQ témák- minimális említés

4.13. OÓIPMB Továbbképzési preferenciák

24. táblázat Képzési időpontok igénye

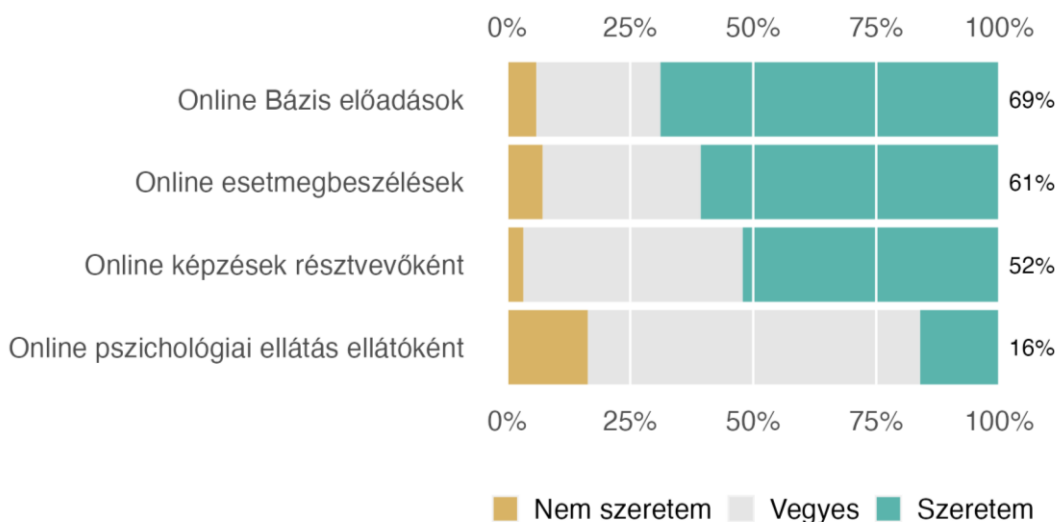
Preferált képzési időpontok

	N	%
Bármelyik nap délután	105	24,9
Kedd délelőtt	79	18,7
Péntek délelőtt	76	18,0
Péntek délután	62	14,7
Kedd délután	61	14,5
Csütörtök délelőtt	30	7,1
Egyéb válasz	9	2,1
Összesen	422	100,0

4.13.1. Online működési preferenciák

Az elvárt aktivitás növekedésével fokozatosan csökken az online ellátási formákban való részvételi preferencia, ugyanakkor inkább az ambivalens megítélés nő, a “nem szeretem”válasz 10 % alatt marad. Kivéve a teljes aktivitás elváró online ellátás nyújtása csak 16% számára egyértelműen pozitív, többen - 20% körül- tartják egyértelműen nem preferálnak. A többségnél ambivalens.

25. táblázat Online működési igények

4.14. Mi segítené leginkább a munkát?

A legnagyobb segítség- a válaszadók 25%-nak az ingyenes, vagy jelképes díjú képzések lennének. Eszközökre és szupervízióra is több, mint egyötödnek szüksége van.

26. táblázat További munka támogatásának, segítségének formái

Ami a legjobban segítené a munkát

	N	%
Ingyenes vagy jelképes részvételi díjú képzések	229	25,0
Pszichológusi munkához szükséges eszközök	193	21,0
Szupervízió	190	20,7
Esetmegbeszélés a kollégákkal	105	11,5
Pszichológusi munkához szükséges körülmények	100	10,9
Mentorálás	63	6,9
OIP koordinátorral rendszeres konzultáció	37	4,0
Összesen	917	100,0

4.15. Preferált képzőhelyek

A módszerspecifikus képzettséget, illetve a további, kiegészítő tudást firtató kérdésünkre adott válaszok további hozadéka a konkrét preferált képzőhelyek említése.

Az ÓIP felmérésben konkrétan megnevezett képzőhelyek, vagy jól körvonalazható képzések listája szakértői ajánlással.

27. táblázat Képzőhelyek jegyzéke

Képzőhely	Képzés neve/ témája / Említés száma	Ajánlás ÓIP -nek	Elérhet ő képzés	Ingyenesen elérhető
Autizmus Alapítvány	ASD képzés 1	!!	?	nem
	Négy üléses serdülő konzultáció 10<	!!	Nem	nem
	Boldogságóra képzések 2	!		nem
	CBT 10<	!!	Igen	nem
Csendes Éva/ NECC Önismeretei		!!	Nem	
Kamasziroda	Életvezetési ismeretek 1			nem
Egő Klinika	Gyermekterapeuta 1	!	igen	nem
Göbel Orsolya PhD	Varázsjátékok /SZPT képzés/ 1	!!	?	nem
Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány	Képzések 1	!!	?	igen
LEA	Kincs kereső Meseterápiás Módszer 1	!	Igen	nem

MAKOMP	Komplex Integratív Gyermekterápiás képzés 10<	!	igen	nem
NANE	Képzések 1	!!	?	igen
Napfogyatkozás Egyesület	gyász kezelése gyermekeknél 1	!	?	nem
Hol a helyem? Központ /	Enable antibullying tréning 5<	!!	Igen	nem
Sulinyugi Lélekkel az Egészségért Alapítvány	Képzések 2	!!	?	igen
Unicef Magyarország Alapítvány	Lelki egészség óra képzés 1	!!	Igen	igen
Vadaskert Alapítvány	autizmus, viselkedésrendezés, ADHD, coping CAT, Pascet 5<	!!	Igen	nem
Vass Zoltán PhD	rajzdiagnosztikai elemzési tanfolyam5<	!!	?	nem
VIKOTE	Képzések 1	!! kognitív	igen	nem
ELTE PPK	Tanácsadó szakképzés	!!	igen	nem
ELTE PPK/ SZTE/	Pedagógiai szakpszichológus	!!	igen	nem
Horgász Csaba pszichoterapeuta	Békés Iskolák program 1	!!	nem	nem
Képző említése nélkül	EMK 3	!!	igen	nem
EFOP program	EFOP-3.1.2-16-2016-00001 1	?	?	nem
Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány	Személyközpontú terapeuta képzés 2	!!	?	

5. MERRE TOVÁBB? JAVASLATCSOMAG CIVIL SZERVEZETEKNEK, FENNTARTÓKNAK ÉS SZAKEMBEREKNEK

Ebben az alfejezetben további fejlesztési javaslatokat fogalmazunk meg az óvoda-iskolapszichológia területén használható fejlesztések vonatkozásában a szakterület különböző, kiemelt aktorai számára. Javaslataink főként a kutatás konklúziói alapján születtek, de építettünk személyes, a szakterületen szerzett tapasztalataink is.

UNICEF MAGYARORSZÁG, illetve egyéb, az ÓIP területén aktív szakmai civil szervezetek számára számára dedikált javaslataink az alábbiak:

- További, célzott kutatások támogatása
- Szakemberek számára segítségnyújtás a digitális kompetenciák fejlesztésében- digitális pszichológiai ellátás hatékonyságának kutatása, tréning, továbbképzés nyújtása a témában, előítéletek csökkentése a digitális ellátás iránt
- Mivel a kutatási eredmények alapján erős igény mutatkozott ingyenesen hozzáférhető képzésekre, ugyanakkor az országos elérés és a szakemberek digitális kompetenciáinak fejlesztésére, továbbá a minőségbiztosított továbbképzési anyagok felhasználására tekintettel szakértői ajánlással ellátott, ingyenes, online képzések szponzorációját javasoljuk
- Elektronikus, digitális ÓIP platform létrehozása, vagy a már meglévő továbbfejlesztésének támogatása, finanszírozása
- Hasznosnak gondoljuk a marketing tevékenység fokozása a meglévő képzések iránt
- Szorgalmazzuk a szakemberek komplex szemléletformálást az online, digitális mentálhigiénés eszközök felé
- Javasolunk további szemléletformálást a hazai szakemberek által negligált, nemzetközi intézménypsichológiai közbeszédben kurrens témájú képzések felé/ social justice, gender equality, e-counselling and e-assesing, developing SEL programs/
- Javasoljuk továbbá a szakterület presztízsének, szakmaiságának megerősítésére lektorált, tudományos ismeretterjesztő iskolapszichológia területét felölelő folyóirat létrehozásának támogatását, akár a gyermekvédelem tematikájával karöltve, vagy az iskolai segítő team, mint alkalmazott tudomány területeket együttesen célzó folyóirat létrehozását, annak támogatását.
- mindenképpen szorgalmazzuk az Unicef Magyarország égiszén , keretein belül óvoda-iskolapszichológiai és akár gyermekvédelmi interdiszciplináris konferencia szervezését, lehetőség szerint a közeljövőben
- A már működő, Pedagógusok, szülők számára nyújtott ismeretterjesztés fokozását előnyösnek tartjuk, kibővítve az óvoda-iskolapszichológiai munkáról szóló ismeretterjesztéssel
- szerencsés lehetne egyfajta közvetítő/ ismeretátadó szerep alkalmankénti felvállalása helyi, oktatáspolitikai döntéshozók tájékoztatásában, érzékenyítésében az óvoda-iskolapszichológiai tevékenység kapcsán
- Konkrét javaslatunk szerint érdemes lenne edukációs kampánnyal és vagy marketingtevékenységgel segíteni lebontani az iskolapszichológiáról máig élő *hamis mítoszok az iskolapszichológiáról / lásd. mellékelt táblázat/*. A kampány formája lehet az egyesült államokban évente, a NASP National Association for School Psychology által megrendezett, részben online zajló, tematikus Schoolpsychology Week mintájára. Bevonva minden óvoda-iskolapszichológust, akár aktív részvétellel, akár előadások, workshopok vezetésével, látogatásával, és a saját intézményben tartott edukációval, plakát kampánnyal fűszerezve.
- továbbá eredményes támogatási forma lehetne az intézménypsichológiai munka presztízsének, a kollégák megbecsültségének érdekében szakmai kiválósági díj alapítása és évenkénti, szakmai zsűri által odaítélt formában történő átadása is.

- további segítséget és egyben motivációt is jelenthetne az eredményes aktív munkára ösztöndíj formájában hazai és nemzetközi konferencia látogatás részben vagy egészben finanszírozása, / pl. évi 1 kolléga nemzetközi konferencia látogatásának finanszírozása ösztöndíjszerű rendszerben, két kolléga vándorgyűlés látogatásának finanszírozása, /

Fenntartóknak szóló javaslataink: korrekt, naprakész adatbázis létrehozása és fenntartása, online platform javaslata, Online platform megalkotása, meglévő továbbfejlesztése- ÓIP szolgáltatásokról

- együttműködés, preventív ellátási formákra, lehetőségekre nyitottság.
- Problémákat ismerjék fel és ismerjék el: eszköz és szobaigény kielégítése, korrekt, partneri munkakapcsolat, ÓIP munka és annak konzultációs jellegének elismerése, hálózatban végzett, team munka elfogadása, támogatása mind eszközökben, mind az oktatási intézményrendszeren belül biztosított rugalmas munkaszervezés lehetőségével, pszichológia szakértelem elismerése, szakterület integritásának tiszteletben tartása, a szakmaiság határait sértő, vagy kontroll jellegű beavatkozások, utasítások mellőzése
- Korrekt, szakmaiságon alapuló, a bizalmi viszonyrendszer meglétét elfogadó ellenőrzési rendszer kialakítása, TÉR rugalmas alkalmazása, létező szakmai ajánlások megismerése, elfogadása, a szakmaiságon alapuló ÓIP-okra irányuló munka ajánlásokon alapuljon /ÓIP Bázis, MPT Iskolapszichológiai szekció /

ÓIP Szakembereknek szóló javaslataink: öngondoskodási lehetőségek aktív keresése, használata, teammunka, élni az ingyenes továbbképzési lehetőségekkel, digitális ellátási formák, szociális igazságosság és interdiszciplináris témák, nemzetközi projektek felé nyitni, ÓIP identitást megerősíteni képzések, konferenciák látogatásával, a hamis mítoszok lebontása.

28. táblázat Hamis mítoszok, cáfolatuk, beavatkozás

Hamis mítosz	Mítosz cáfolata	Beavatkozási lehetőség
Pl. iskolában nem lehet terápiát csinálni, mert bármikor benyithatnak, a terápiás tér nem megteremthető.	Rácáfol, írások, önszorgító csoportok.	Hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés szakmai tematikus folyóirat létrehozása.
Online nem működik az ellátás- kell a személyes tér.	Zeavin könyve, Covid időszak tapasztalatai.	Hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés, konferenciák szervezése szakmai vagy szakmaközi tematikus folyóirat létrehozása, ismeretek terjesztése.
Intézménypsichológusok hallgatólagos törekvése, a pszichológusok mainstream gondolkodása felé, ebből következően	Evidence-based kutatások- CBT megközelítés leghatékonyabb a legtöbb területen / lásd. tanulmányunk/	Hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés, konferenciák szervezése szakmai, vagy szakmaközi

hamis felértékelése a klinikus pszichológiai tudásnak.	alacsony intenzitású terápiák elmélete, gyakorlata.	tematikus folyóirat létrehozása, ismeretek terjesztése.
Pszichológiai szempontok túlhangsúlyozása, szociokulturális háttér hatásainak ignorálása vagy kisebbítése figyelmen kívül hagyása.	Intézménypsziológusok jellemzően középosztálybeli attitűddel működnek, így hamis képet alakítanak ki a zavarok és nehézségek egyoldalúan, egyéni pszichés problémaként aposztrofálva olyan hatásokat, ami a társadalom nagyobb szeretét is érinti (Kiss Kata Dóra, Csabai Márta, 2022/2), Fordulat).	Hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés szakmaközi, interdiszciplináris konferenciák szervezése/ pl. iskolapszichológia és gyermekvédelem/ szakmai vagy szakmaközi tematikus folyóirat létrehozása, ismeretek terjesztése /.
Interdiszciplináris tudás, társ elméleti és alkalmazott tudomány területek eredményei nem segítik az intézménypsziológus munkáját.	Szociológiai, antropológiai, szociálpolitikai, szakmapolitikai, gyermekvédelmi tudás hiánya- kisebbségi csoportok ellátásában eszköztelenség / lásd. kutatási eredmények, tartalomelemzés /.	Problématérképek, projekt munka, hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés szakmai vagy szakmaközi tematikus folyóirat létrehozása.
<i>Elméleti ismeretek nem hasznosak a gyakorlati munkában, a különböző módszertanok ismerete biztos receptet/ fogódzót nyújt az ÓIP munkájához.</i>	Akadémiai mainstream, elméleti, interdiszciplináris ismeretek ismeretek leértékelése- gyakorlati, módszertani ismeretek felértékelése- hibák lehetősége, kritikai gondolkodás lehetőségének csökkenése- szociokulturális elemek elhanyagolása.	Élő könyvtár workshopok, mentorrendszer kialakítása, szponzorálása.
<i>ÓIP munka kezdőknek való, nem szükséges hozzá további ismeret.</i>	Komplex problémákkal szembesül naponta az ÓIP, amit sokoldalúan felkészült szakember képes kezelni.	Élő könyvtár workshopok, hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzés.
<i>Alulfigyelt ágazat a</i>	A 2024-es	Élő könyvtár workshopok,

<i>pszichológián belül.</i>	“státusztörvény” a pedagógusok bérrendezése az ÓIP fizetéseket is jelentősen megemelte.	hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, továbbképzések.
<i>Szakmailag nem lehet fejlődni, alacsony a színvonal.</i>	Az állandó kommunikációs, konfliktus kezelést érintő, szakmaközi kihívások kezelése nagyon komplex csoportdinamikai ismeretek és gyakorlat mozgósítását követeli meg, egyéni foglalkozások vezetésére is van tér, illetve komplex feladatok, mint edukációs workshop, intervenciók tervezése, adaptálása saját intézményre magas színvonalú feladatmegoldásokat követel.	Élő könyvtár workshopok, hozzáférhető, ingyenes ismeretterjesztés, szakmai, / szakmaközi konferenciák szervezése, továbbképzések szakmai vagy szakmaközi tematikus folyóirat létrehozása.

6. MIT JAVASOLNAK A KOLLÉGÁK AZ ÓIP TERÜLET KÜLÖNBÖZŐ AKTORAINAK?

A KUTATÁSI BESZÁMOLÓ ELŐADÁSÁT KÖVETŐ ÓIP KOLLÉGÁK MENTIMETER PLATFORMON TÖRTÉNT FELMÉRÉSÉNEK EREDMÉNYEI

Ebben az alfejezetben feldolgoztuk és beépítettük a 2024 szeptember 27-i kutatási beszámoló előadás interaktív, gyakorló szakembereket bevonó kérdéseire érkezett javaslatokat, amelyeket a mentimeter alkalmazással szöveghők formájában dolgoztunk fel, a kérdések és szöveghők a mellékelt ábrákon láthatóak.

Az UNICEF Magyarország mentálhigiénés részlegének az alábbi segítségnyújtási formákat jelölték meg a kutatási beszámoló alapján kollégáink (lásd. ábra alább - 1. kérdés):

- ingyenes képzések biztosítása,
- ingyenes szupervíziós lehetőség
- érdeklődésvizsgálat/ tárgyalás a jogalkotókkal/
- marketing tevékenység, marketing anyagok biztosítása
- Az oktatási intézményvezetőktől az alábbi segítséget várják a kutatási beszámoló alapján kollégáink:
- prevenció fontosságának felismerése és támogatása
- az ÓIP által nyújtott - a pedagógus kollégák számára- mentálhigiénés gondozásának támogatása
- pedagógusoknak nyújtott támogatási formák, pszichoedukatív előadások segítése, ezekre lehetőség biztosítása

1.kérdés

Mentimeter

A kutatás eredményeit hallva mit javasolna az Unicef Magyarország számára, hogyan, miben tudna leginkább támogatni az ÓIP rendszert és munkát?

48 responses

Az oktatási intézmények igazgatóinak összegezve az alábbiakat javasolták a kutatási beszámoló alapján kollégáink (lásd ábra alább - 2. kérdés):

- ismerjék fel a prevenció fontosságát
- adjanak teret a pedagógusoknak nyújtható ÓIP támogatási formáknak

2. kérdés

Mentimeter

A kutatás fényében mit javasolnál az igazgatóknak, hogy lehetne jobban felhasználni az ÓIP munkáját?

32 responses

Az oktatási intézmények fenntartóinak összességében az alábbiakat javasolták a kutatási beszámoló alapján kollégáink (lásd ábra alább - 3. kérdés):

- az ÓIP szakemberek helyzetének, problémáinak észlelése
- eszközök biztosítása
- anyagi megbecsülés
- státuszok létrehozása

3. kérdés

Mentimeter

És mit javasolnál a fenntartóknak a fentiek fényében?

43 responses

Az óvoda-iskolapszichológus kollégáknak az alábbiakat javasolják főként a kutatási beszámoló alapján kollégáink (lásd. ábra alább - 4. kérdés):

- öngondoskodás rendszerének kialakítása, meghonosítása
- teammunkához csatlakozás

- szupervíziós munkában való részvétel
- A pedagógusoknak javasolják a kutatási beszámoló alapján kollégáink:
- prevenciós munka preferenciája
- együttműködés az intézményi segítő teammel, ÓIP kollégával.

4. kérdés

Mentimeter

Kutatás alapján mit javasolsz az ÓIP kollégáknak, hogyan tehetnék hatékonyabbá a munkájukat?

43 responses

A pedagógus kollégáknak az alábbiakat javasolták elsősorban a kutatási beszámoló alapján kollégáink (lásd ábra alább - 5. kérdés):

- bízzanak az óvoda-iskolapszichológus kollégáikban
- lépjenek együttműködésbe velük
- ismerjék fel és támogassák a mentál egészség prevenciójának elemei

5. kérdés

Mentimeter

A kutatás fényében mit javasolnál a pedagógusoknak az ÓIP munkával kapcsolatban?

40 responses

7. FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

- 2020/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm> letöltve, 2024.09.10.
- BEN-SHACHAR, M. S., LÜDECKE, D., MAKOWSKI, D. (2020): effectsize: Estimation of effectsizeindices and standardizedparameters. *Journal of Open Source Software*, 5(56), 2815. <https://doi.org/10.21105/joss.02815>
- BORBÁTH K. (2010): Pedagógusok iskolapszichológus iránti attitűdje. *Fejlesztő pedagógia*, 21(6), 38-45.
- BORBÁTH K. (2023): *Erőszakmentes kommunikáció az iskolapszichológiai praxisban: Szemelvények az erőszakmentes kommunikáció módszertanáról és az EMK-alapú mediáció iskolai alkalmazásának lehetőségeiről. Módszertani közlemények*, 63(1), 73-93. Szegedi Pedagógiai Főiskola és Tanítóképző Intézet <https://doi.org/10.14232/modszertani.2023.1.73-93>
- BORBATH K., FLACH R., JÁRMI É., SZÖGEDI D. (2023) A kerekasztalbeszélgetés az iskolapszichológiáról, Pszichoterápis Folyóirat Konferencia, 2023.május 7.
- BORBÁTH K., FLACH R., SZÖGEDI D. (2024): *A hazai iskolapszichológia kortárs perspektívái, avagy lehet ma jól csinálni az iskolapszichológiát? Pszichoterápia*, 33(1), 55-61.
- BRAUN, V., CLARKE, V. (2006): Using the matic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- BRYER J., SCHNEIDER, S. K. (2016): likert: Analysis and visualization likert items [Software]. <https://CRAN.R-project.org/package=likert>
- CSIBI S., CSIBI M. (Eds.) (2013): *Életképek az iskolapszichológia gyakorlatából*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
- CSÁNYI G., FEHÉR T., MÁRIÁSI D. (2022): Kritikai pszichológia. *Lélek és kapitalizmus.Fordulat* 31, 2022/2, 7-61.
- DANIEL, K. (2023, July 05–07): *Shifting gears: Training BOLD pre-service candidates to embrace the online field experience*. Symposium Presentation. School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, Book of Abstracts, page 12. <https://2023.ispaweb.org/>
- DANIS I., NÉMETH T., PRÓNAY B., GÓCZÁN-SZABÓ I., HÉDERVÁRI-HELLER É. (2020): A kora gyermekkori lelkiegészség támogatásának elmélete és gyakorlata I., Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Koragyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf
- DOLEV, A., ALKALAY, S. ((2023, July 05–07): *Look at my digital experience, not my age and gender: Psychologists use of videoconferencing in therapy during COVID-19 crisis*. Poster presentation, School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, Book of Abstracts, page 118. <https://2023.ispaweb.org/>
- FLACH R. (2023): Az iskolapszichológus szerepe a gyermek- és serdülőkorú öngyilkossági krízis kezelésében. *Pszichoterápia*, 32(1), 25–34.

- FLACH R., MAKAI L., LÁNG A. (2023): „Hiába létezik iskolapszichológia több évtizede, még mindig nem tud azzal foglalkozni, amivel igazán kellene...”. Magyarországi iskolapszichológusok életpálya-perspektíváinak kvalitatív elemzése a kiégés, a reziliencia és a mentálhigiéné tükrében. *Alkalmazott Pszichológia*, 25(2), 7–34. <http://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2023.2.7>
- FEHÉR P.V. (2022): A mentális egészség és a digitális pszichoterápia jövőjét érintő kérdések társadalomkritikai megközelítésben, *Psychologica Hungarica Caroliensis* 10. É V F O L Y A M, 1. S Z Á M
- FLETCHER, M., BOND, C. (2023): Using AV1 robots to support pupils with physical and emotional health needs. Symposium Presentation, School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, 05.07-08.07.2023, Book of Abstracts, page 26. <https://2023.ispaweb.org/>
- GRAPIN, S. L., KRANZLER, J. H. (Eds.). (2023): *School psychology: Professional issues and practices*. Springer Publishing Company.
- GYÖNGY K. (2021): Kisgyermeket nevelő szülők támogatásának hazai és nemzetközi lehetőségei, személyes és távsegítő formái – szakirodalmi áttekintés. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(2) 145-168. DOI: 10.31074/gyntf.2021.2.145.16
- HADDOCK, A., YU, R. (2023, July 05): *Navigating the Digital World: promoting Youth Mental Health in the Age of Technology*. Pre-Conference Workshop, School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, Book of Abstracts, page 24. <https://2023.ispaweb.org/workshops/>
- HANDESART, Z., SAKIZ, H., AYDIN B. T. (2023): *Training needs of psychological counselors in providing services for families with children of special needs: Social justice counseling*. Paper presentation. School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, 05.07-08.07.2023, Book of Abstracts, page 29. At: Bologna, Italy. <https://2023.ispaweb.org/workshops/>
- HEGYINÉ FERCH G. (2001): Tanárok az iskolapszichológiáról. *Új Pedagógiai Szemle*, 2. 101– 108. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00046/2001-02-mh-hegyine-tanarok.html>
- HORGÁSZ CS. (2010): Vita az iskolapszichológiáról – zárszó. *Pszichoterápia*, 19(3), 197–200. <https://www.mentalport.hu/a-folyoirat/korabbi-szamok/xix-evfolyam/2010-juniu>
- JÁRMI É. (2019): Az iskolai bántalmazás (bullying) megelőzése, *Educatio* 28(3), 528–540.
- JOHNSON, D. W., JOHNSON, R. T. (1996): Conflict Resolution and Peer Mediation Programs in Elementary and Secondary Schools: A Review of the Research. *Review of Educational Research*, 66(4), 459-506. <https://doi.org/10.3102/00346543066004459>
- JOYCE-BEAULIEU, D., ZABOSKI, B. A. (Eds.) (2021): *Applied Cognitive Behavioral Therapy in Schools*. Oxford University Press
- KATONA N. (2007): School Psychology in Hungary in: Jimerson, S R; Oakland, T D;
- FARELL, P.T. (Eds.): *The Handbook of International School Psychology* Thousand Oaks (CA), Amerikai Egyesült Államok : SAGE Publications (2007) 159-169.
- KATONA N. (2019). Iskola- és óvodapszichológia (1986–2016). In Pléh Csaba, Mészáros Judit, Csépe Valéria (Eds.) (2019): *A pszichológiatörténet-írás módszerei és a magyar pszichológiatörténet*. Gondolat kiadó, Budapest, 421-439.

- KEPICS, VATTAY, (2023): Stúdióbeszélgetés a serdülők lelkiállapotáról, ellátásról *Pszichoterápia*, 32/1
- KÍGYÓS T. (2014): Az online és offline pályalélektani tanácsadás tapasztalatai az Egyetemi Életvezetési Tanácsadó Központ szolgáltatásában in: Szenes Márta, Pintér Judit (Eds.) (2014): *A pszichológiai tanácsadás felsőfokon, A szegedi egyetemi életvezetési központ húsz éve*. Innovariant Nyomdaipari kft, Algyő
- KISS K. D., CSABAI M. (2022): “Ez egy olyan szakma, amit megvásárolsz magadnak” A magyarországi pszichológusképzéssel kapcsolatos nézetek kvalitatív vizsgálata *Fordulat Társadalomelméleti folyóirat*, 31(2), 215-247.
- KOVAI M. (2022) Mire (lehetne) jó a kritikai pszichológia? Avagy néhány gondolat a magyarországi pszichoterápiáról. *Fordulat*, 31, 2022/2, 63-88.
- LAKENS, D. (2023): Concerns about Replicability, Theorizing, Applicability, Generalizability, and Methodology across Two Crises in Social Psychology. <https://doi.org/10.31234/osf.io/dtvs7>
- LANNERT, J. (2021): *Zárótanulmány az emberierőforrás-szűkösségekről a magyar közoktatásban*. Kutatási zárójelentés. Társi-Tudok Tudásmenedzsment és Oktatókutató Központ Zrt., Budapest
- MÁRIÁS D., VIDA K. (2015). Kritikai pszichológiát! A pszichológia intézményrendszere a kritikai pszichológia perspektívájából. *Imago Budapest*, 4(2). http://imagobudapest.hu/images/lapszamok/2015_2_Egyeni_szocialis_problema_szam/02_Mariai-Dora_Vida-Katalin_Kritikai_pszichologiat.pdf
- M. TAMÁS M. (2009): Preventív szűrés és fejlesztés az óvodában. In M. Tamás Márta (Ed.): *Fejlesztőpedagógia* 3., átdolg. kiad., Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 311–322.
- MARTONNÉ T.M., SOMOGYI M. (2002): A nevelési tanácsadóba integrált iskolapszichológiai szolgáltatás modellje. *Alkalmazott Pszichológia*, 4 : 2 67-80.
- MEZŐ F., MEZŐ K., & JÓZSA B. (2006): Egy országos iskolapszichológiai helyzetfelmérésre tett kísérlet tapasztalatai. *Alkalmazott Pszichológia*, 8(2) 124-138.
- MULLIN, A., ARAGON, K., SHARKEY, J. (2023): *Helping the Helpers: School Psychologists’ Role in Supporting Teachers and Administrators to Create Trauma-Informed Schools*, workshop, School Psychology in a Changing world, ISPA Conference, 05.07-08.07.2023, Book of Abstracts, page 39. <https://2023.ispaweb.org/workshops/>
- N. KOLLÁR K., SZABÓ É. (2017. Június 1–3): *Pedagógusok vélekedése az iskolapszichológiáról*. Előadás. Magyar Pszichológiai Társaság XXV. Országos Tudományos Nagygyűlése, Szeged. In Lippai E. (Ed.) (2017), *Személyes tér – Közös világ*. Kivonatkötet, Magyar Pszichológiai Társaság.
- N. KOLLÁR K., SZABÓ É. (2021): Az iskolapszichológia és a pszichológiaoktatás szerepe. *Alkalmazott Pszichológia*, 21(3), 75–97. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2021.3.75>
- NASPONLINE.ORG: NASP Research Summaries, 2015, Creating Trauma-Sensitive Schools: Supportive Policies and Practices for Learning <https://apps.nasponline.org/search-results.aspx?q=trauma> letöltve, 2024.07.08.

- PARKER, J. S., HASKINS, N., LEE, A., RODENBO, A., & O'BRIEN, E. (2024): *School mental health trainees' perceptions of a virtual community-based partnership to support black youth*. *School Psychology Review*, 53(2) 167–184. <https://doi.org/10.1080/2372966X.2021.2015248>
- POLYÁK K., VIZIN G. (2021): A kognitív viselkedésterápia helye a mentálhigiénés ellátásban az alacsony intenzitású intervenciók elemzése. *Alkalmazott Pszichológia*, 21(4): 103–121.
- PORTMAN, T.A.A. (2002). "The opportunity was there!": A Qualitative Study of Early-Entrant School Counselors. *Professional School Counseling*, 6(1), 61–70. <http://www.jstor.org/stable/42732391>
- R. CORE TEAM (2023): R: *A language and environment for statistical computing* (4.3.2) [Software]. R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org/>
- RÁCZ J., KARSAI S., TÓTH V. (2023): *Kvalitatív pszichológia*. ELTE Kvalitatív Pszichológiai Kutatócsoport. ELTE Eötvös Kiadó Kft.
- RADÓ P. (2022): *Közoktatás és politika*. Budapest, Noran Libro kiadó.
- REVELLE, W. (2024): psych: *Procedures for psychological, psychometric, and personality research* [Software]. Northwestern University. <https://CRAN.R-project.org/package=psych>
- SARACHO, O. N. (2017): Bullying Prevention Strategies in Early Childhood Education. *Early Childhood Education Journal*, 45(4) 453–460.
- SEBŐ T., SZENES M., LANTOS K. (2015): Az internetes pszichológiai tanácsadás jellemzői az online levelezésben. in: Szenes Márta, Pintér Judit Nóra (Eds.): *A pszichológiai tanácsadás felsőfokon, A szegedi egyetemi életvezetési központ húsz éve*. Innovant Nyomdaipari Kft., Algyő, 2014. 247.p.
- SUSÁNSZKY É., SZÁNTÓ ZS. (2008): Ifjúság és egészség (Az ifjúság élethelyzete). *Új Ifjúsági Szemle*, 4(2), 87–96.
- SZABÓ É., N. KOLLÁR K., HUJBER T. (2015): *Az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás szakszolgálati protokollja*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/12132/1/iskola_ovoda_pszichologia_u.pdf
- SZÉL E. (2019): Határon innen és túl: Pszichoterápiás szemlélet az iskolapszichológus munkájában. *Pszichoterápia*, 28(1), 12–19.
- THE JAMOVI PROJECT (2024). jamovi (2.5.3) [Software]. <https://www.jamovi.org>
- UNICEF (2021): A gyerekek és a fiatalok mentális egészségéért. Járványhelyzet hatása a gyerekekre. <https://unicef.hu/mentalis-egeszseg#secondsection> letöltve, 2024.07.05.
- VAGDALTE. (2019): Iskolapszichológia: a klinikai szakpszichológus lehetőségei a középfokú oktatási intézményekben. In Kapitány-Fövény, Máté – Koncz, Zsuzsa – Varga, S. Katalin (Eds.) (2019): *Klinikai szakpszichológia a gyakorlatban*. Budapest: Medicina Kiadó. 305–333.
- VIZIN G. (2009). Miért nem működik még mindig? Érvek az iskolapszichológusi hálózat kiépítése mellett. *Iskolakultúra*, 19(7–8), 97–112. <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/20877/20667>

WHO EURÓPAI REGIONÁLIS IRODÁJA – BZGA(2010): *Az európai szexuális nevelés irányelvei* (Fordította: Dr. Szilágyi Vilmos) Szövetségi Egészségnevelési Központ, Köln, http://www.szexualpszichologia.hu/who_iranyelvei.html letöltve, 2024.07.09.

ZEAVIN., H. (2021): *The DistanceCure: The History of Teletherapy*, The MIT Press